

BULETIN INFORMATIV ONLINE

BULETIN INFORMATIV ONLINE AL UAR

IANUARIE 2026 SIBIU

www.uarsibiu.ro

CUPRINS

REDACTIA CĂTRE CITITORI

SEMNAL Expoziția Bienalei Naționale de Arhitectură "Altfel"

INFO 1 Lansarea Revistei Arhitectura nr.3-4
de Ana DONȚU

INFO 2 Lansarea Revistei Arhitectura nr.5-6 Partea I
de Ana DONȚU

INFO 3 Membrii UAR Sibiu împreună de sărbători!,
de Mircea ȚIBULEAC

INFO 4 Lansarea volumului „Prefabricat în România”
de Ana DONȚU

INFO 5 Raport anual MET 2025

INFO 6 Expoziție retrospectivă: Ilie Ilisie POPA
de Mariana COJOCARU

INFO 7 „Panorama Transilvania” Partea a II-a: Mănăstiri
de Dorin BOILĂ

INFO 8 BIM mută competiția din zona de produs în zona de date
de ARHISPEC

IN MEMORIAM Gabriela POP
texte și imagini de Ileana TUREANU și Lorin NICULAE

PRIMIM DE LA CITITORI Jurnal de Călătorie: Istanbul
de Alexandru ANTONESCU

DRAGI CITITORI,

Demarăm al doisprezecelea an al apariției prezentului buletin online de Sibiu, cu speranța că vom reuși și în continuare să vă aducem în atenție materiale interesante. Sperăm să nu vă dezamăgim și să putem continua această activitate încă mulți ani de acum înainte.

Acest lucru nu ar fi însă posibil fără aportul colaboratorilor noștri, unii consecvenți — precum colegul nostru **Dorin Boilă**, care face de mulți ani efortul de a ne furniza lunar materiale — dar și al celor de la care primim ocazional contribuții valoroase.

Dorim să o menționăm în primul rând pe președinta noastră, **Ileana Tureanu**, fără al cărei sprijin moral și material probabil nu am fi putut continua această activitate. Le mulțumim, de asemenea, colegilor și colaboratorilor: **Gabriela Petrescu, Șerban Țigănaș, Anca Sandu Tomaszewski, Alexandru Panaitescu, Beatrice Gabriela Jöger, Ioana Alexe, Geta și Sorin Gabrea, Dragoș Ciolacu, Augustin Ioan, Claudia Popescu, Alexandru-Ionuț Petrișor, Nicolae Tărlungă, Constantin Gorcea, Ion Andriu, Viorica Curea, Dorin Ștefan, Andreea Robu-Movilă, Sidonia Teodorescu, Bogdan Tofan, Sorin Vasilescu, Monica Croitoru, Octavian Carabela, Anca Filip, Cristina Olga Gociman, Ana Maria Zahariade, Alexandru Beldiman, Silvia Niculai, Ana Maria Goilav, Petre Guran, Constantin Hoșciuc, Radu Medrea, Monica Popescu, Crișan Atanasiu, Vlad Gaivoronschi, Doina Ileana Șoldu, Cristina Paula Marin, Aurelia Carpov, Mihai Pienescu, Marius Miclăuș, Dorina Tărbujaru, Ana Maria Crișan, Cristian Ciomu, Françoise Pamfil, Milița Sion**, precum și tuturor cititorilor care ne-au trimis materiale de-a lungul anilor. Ne cerem scuze celor pe care, poate, i-am omis.

Merite deosebite în furnizarea de imagini și în consultanța în domeniul media le revin colegilor **Lucian Mihăescu, Răzvan Hatea și Andy Arif**, iar pentru citirea și corectarea majorității textelor beneficiem de sprijinul necondiționat și prompt al **Claudiei Ștefănescu**.

Le mulțumim tuturor și îi comemorăm cu regret pe cei trei buni colegi și colaboratori care au părăsit această lume: **Gheorghe Ionașcu (Gelu), Cristina Țurlea și Ioana Mihăiescu**.

REDACTIA

BNA

BIENALA
NAȚIONALĂ
DE
ARHITECTURĂ
2025

XVI

EXPOZIȚIA PROIECTELOR PREMIATE ȘI
NOMINALIZATE LA
BIENALA NAȚIONALĂ DE ARHITECTURĂ
„ALTFEL”

UAUIM - 26 ianuarie - 23 februarie 2026

Uniunea Arhitecților din România vă invită la expoziția dedicată Bienalei Naționale de Arhitectură, ediția 2025, intitulată "Altfel"!

Expoziția este găzduită de Universitatea de Arhitectură și Urbanism "Ion Mincu" din București și poate fi vizitată în intervalul 26 ianuarie - 23 februarie 2026.

În expoziție veți putea descoperi proiectele "altfel" care au fost nominalizate și premiate în cadrul Bienalei de anul trecut.

Ediția din 2025 a concursului a adus laolaltă peste 1000 de proiecte în 19 secțiuni și s-a desfășurat în 9 orașe ale țării.

<https://www.youtube.com/watch?v=7xIHkj0MYKs>

ORGANIZATORI

UR UNIUNEA
ARHITECȚILOR
DIN ROMÂNIA

A UNIVERSITATEA DE
ARHITECTURĂ ȘI URBANISM
ION MINCU – BUCUREȘTI

SPONSORI ȘI PARTENERI

ARHITECTURA

REVISTA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA FONDATĂ ÎN 1906

3-4/2025 (717-718)

salutări de la băi

ARHITECTURA

salutări de la băi

Imagine copertă – Mihnea Mihalache-Fiastru (1982–2025)
Autor a patru volume de proză realistă, *Tehnologia expunerii universale* (2018, 2021), *Expres* (2019), *Șpec* (2022) și *Dragii de ei au ochii oblici* (2024), Mihnea publica în același an primul său album foto, *Tumba*. Pentru acest număr, Cristian Eduard Drăgan a selectat din impresionantul corpus de imagini încă nepublicate – fragmente ale unei lumi apropiate, de familie, surprinse în intimitatea orașului, a plimbărilor și a vacanțelor. Seria completă de fotografii poate fi văzută pe site-ul revistei.

INFO 1 / DE ANA DONȚU

REVISTA ARHITECTURA 3-4/2025

8 DECEMBRIE, SEDIUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

„SALUTĂRI DE LA BĂI”

Marti, 8 decembrie, la sediul Uniunii Arhitecților din România, a avut loc lansarea numărului 3-4/2025 (717-718) al revistei ARHITECTURA, intitulat „Salutări de la băi”. Evenimentul a adus în prim-plan un subiect esențial și fragil al patrimoniului românesc: stațiunile balneare, locuri în care apa, arhitectura și timpul au construit împreună peisaje culturale complexe, astăzi adesea degradate sau uitate.

ARHITECTURA 3-4/2025, „Salutări de la băi” este un număr construit în jurul unui patrimoniu fragil și esențial: stațiunile balneare ale României, multe dintre ele fiind încă în așteptarea unor intervenții salvatoare, iar revista devine un spațiu necesar pentru a revedea aceste posibilități, teritoriile, a le înțelege și a le regândi viitorul. Numărul se deschide cu o contemplație, o ficțiune eseistică ce transformă ruina într-un personaj viu, capabil să ne vorbească despre timp, memorie și reconstrucție interioară. Un text care pune tonul întregii reviste: nu doar informativ, ci și afectiv, meditativ, cultural. Urmează o serie de studii, reportaje și analize dedicate patrimoniului balnear românesc, de la Băile Herculane la Govora, Borsec, Olănești sau Mangalia. Proiectul HerculaneProject, prezentat amplu în paginile revistei, devine un exemplu de activism cultural și o demonstrație că patrimoniul poate fi salvat prin comunitate, educație și intervenții sensibile, etapizate și reversibile. Fotografii, diagramele și explicațiile tehnice reconstruiesc atât fragilitatea acestor locuri, cât și speranța lor.

Revista adună laolaltă:

- studii istorice și critice despre stațiuni balneare;
- proiecte de restaurare, reactivare și valorizare;
- eseuri vizuale și intervenții culturale;
- analize despre arhitectura apelor, a timpului și a memoriei;
- reflecții asupra modului în care aceste „microcosmosuri rupte de lume”, cum le numea Bernard Toulhier, pot redeveni active, relevante și accesibile.

Într-o perioadă în care discuția despre patrimoniu oscilează între nostalgie și precaritate, ARHITECTURA 3-4/2025 propune un mod lucid și sensibil de a privi aceste locuri – nu ca pe niște relicve, ci ca pe niște organisme culturale care pot genera viitor. Este un număr destinat nu doar specialiștilor, ci tuturor celor interesați de arhitectură, cultură, peisaj, istorie și regenerare urbană. O invitație la explorare, la memorie și la un tip de responsabilitate culturală care începe, de multe ori, cu înțelegerea profundă a locurilor pe care le moștenim.

REDACȚIA REVISTEI „ARHITECTURA”

IOANA ALEXE

REDACTOR-ŞEF

link video: <https://we.tl/t-PkbT7s3WVm>

Numărul 3-4 al revistei Arhitectura, „Salutări de la Băi”, despre patrimoniul balnear din România, a plecat de la întrebarea cum se face și cum se poate ca România să aibă un astfel de patrimoniu al apelor minerale, al resorturilor, al orașelor și al acestui fond arhitectural absolut fantastic și să nu profite de el, ba chiar să fie în pericol de ani de zile, având în vedere că în jurul acestor locuri, în jurul apelor, s-au creat memorii, orașe, infrastructură și urbanism. Am vrut să revizităm aceste locuri fără un aer nostalgic; am încercat să facem o radiografie la zi, pentru a vedea unde ne aflăm, ce se poate face și cât de mult și, mai ales, cum. Cum poți să creezi comunități, cum poți să introduci din nou în memoria colectivă și afectivă ideea de stațiuni de 1 și de 2, de nămol și de apă.

Am fost destul de încurcată de subiect, pentru că nu am fost niciodată într-o stațiune balneară, iar Cătălin, prietenul nostru, care la un moment dat se plângea și spunea că nu crede în nămol și în ape minerale, mi-a spus: „Bine, dar să știi că întotdeauna o apă caldă face bine”. Mi s-a părut o idee foarte bună și că numărul trebuie să fie exact așa, ca o apă caldă. Știți că mereu îmi face plăcere să vă povestesc din ceea ce nu se vede în print, și anume relațiile noastre cu autorii noștri, care mă fascinează.

Întotdeauna am considerat că cel mai important lucru în viață au fost prietenii. În acest număr, din postura mea, am reușit să cunoaștem oameni noi, foarte interesanți. Dacă o să vă uitați în cuprins, o să vedeți că sunt foarte multe doamne. Cu ele a fost foarte interesant de lucrat, atunci când le-am sunat, toate au spus: „Acesta este un subiect imens. Este absolut imposibil să scrii un articol în două luni”.

Iată însă că a durat mult mai mult, din păcate. Dar am primit niște studii absolut fabuloase. Fiecare dintre aceste articole este, practic, un fragment mic dintr-o operă pe care ele o au deja și pe care încă nu o știm cu toții.

ILEANA SZASZ

PROIECTUL AMARA

Amara este o stațiune balneară atipică, lipsită de specificul și de glamurul pe care l-au avut odinioară stațiuni precum Govora sau Herculane și pe care, între timp, l-au pierdut. Tocmai acest lucru ne-a stârnit interesul. Amara a fost și este în continuare o stațiune dedicată turismului de masă, destinată în perioada socialismului de stat clasei muncitoare, și a rămas funcțională până astăzi.

Ne-am dorit să înțelegem care este trecutul acestei stațiuni: cine au fost oamenii care au trecut pe aici, ce a oferit și ce oferă Amara. Am descoperit că oferta sa este surprinzător de bogată, inclusiv din punct de vedere arhitectural. Aici s-a aflat primul hotel care oferea un circuit funcțional pe tot parcursul anului, atât pentru cazare, cât și pentru tratament.

Un aspect important pe care l-am identificat este tensiunea dintre planurile grandioase ale fostului regim și realitatea concretă a dezvoltării stațiunii. Au existat numeroase proiecte care își propuneau să transforme Amara într-o stațiune „pentru toată lumea”; pentru o perioadă, aceasta a făcut chiar parte din regiunea București. Totuși, aceste intenții nu s-au materializat decât parțial. Vă invităm să descoperiți mai multe detalii în paginile revistei.

IULIANA DUMITRU

PROIECTUL AMARA

În arhiva de imagine a Muzeului Țăranului Român am descoperit planul de sistematizare realizat de Henriette Delavrancea, o descoperire remarcabilă care arată că Amara a fost, de-a lungul timpului, atent gândită și analizată de mai mulți specialiști. Au existat planuri ample pentru dezvoltarea acestei stațiuni, chiar dacă ele nu s-au materializat pe deplin. Un alt element surprinzător este existența unor proiecte care prevedeau ca autostrada spre mare să treacă prin Amara. Această ipoteză îi conferă stațiunii o importanță strategică majoră, cu atât mai interesantă cu cât astăzi ea nu mai ocupă locul central pe care îl avea în perioada socialistă.

Printre descoperirile care ne-au impresionat se numără și Jurnalul lui Alexandru Mușina, pus la dispoziție de profesorul Adrian Lăcătuș. În aceste pagini, Mușina petrece mai bine de o săptămână la Amara, alături de familie, și adoptă o privire aproape etnologică asupra mediului care îl înconjoară. Într-una dintre zile, el descrie cu o precizie remarcabilă camera 116 din hotelul în care locuia, notând detalii despre fotoliu, dulap și organizarea spațiului. Este impresionant faptul că, prin intermediul acestui jurnal, putem reconstitui aproape integral mobilierul unei camere de hotel din 1989.

IRINA LEGA

STUDIO GOVORA

Am vorbit pe scurt despre ceea ce facem la Govora. Activitatea noastră a început în perioada 2019–2020, după ce colegii mei și-au finalizat studiile la Facultatea de Arhitectură. Primele noastre intervenții au fost proiecte culturale realizate la Băile Govora, finanțate prin Timbrul Arhitecturii și prin AFCN.

Nu știu câți dintre dumneavoastră ați fost la Băile Govora. Este o stațiune istorică, una dintre puținele din Muntenia care păstrează încă un nucleu istoric nealterat. La acest subiect voi reveni puțin mai târziu. Demersul nostru a pornit din dorința de a revitaliza aceste spații: în centrul istoric se află aproximativ 80 de clădiri nefolosite. Orașul are, în prezent, un aer aproape fantomatic; dacă îl vizitați în această perioadă, senzația este una apăsătoare.

Radu este născut și crescut în Govora și, datorită lui, am reușit să avem acces la o comunitate care, altfel, ar fi fost probabil mai conservatoare, mai închisă și reticentă față de munca noastră. Am început prin activități culturale: organizăm un festival anual, Zilele Arhitecturii Balneare, un eveniment de dimensiuni reduse, în cadrul căruia propunem tururi ghidate și încercăm să apropiem publicul de patrimoniul orașului.

De doi ani organizăm și o școală de vară, Govora Heritage Lab, care a fost nominalizată la Bienala de Arhitectură din acest an. Pe lângă acestea, derulăm constant proiecte mai mici sau mai ample, în funcție de resursele pe care le avem la dispoziție.

Se spune adesea că este dificil să lucrezi la Govora, iar în ultima perioadă am resimțit acest lucru din plin. Aici ajungem la a doua parte a intervenției mele din această seară. Cu puțin peste o lună în urmă, am lansat un apel public pentru clasarea a patru clădiri aflate, de mai bine de 14 ani, pe o listă de așteptare. În 2011, acestea au fost propuse pentru clasare în avizul Ministerului Culturii aferent PUG-ului, însă autoritățile au tergiversat procesul într-un mod excesiv. Astăzi ne aflăm, practic, în al doisprezecelea ceas, mai ales în contextul zvonurilor care circulă în comunitate cu privire la soarta clădirii-simbol a orașului — Departamentul de Băi, pentru cei care cunosc Govora. În urma acestui apel, aproape 700 de organizații și persoane — arhitecți, urbanști și cetățeni din Govora — s-au alăturat deja demersului nostru. Apelul poate fi semnat pe govora.studio, pe site-ul nostru recent lansat, sau pe pagina noastră de Facebook. Dacă doriți să vă implicați, sprijinul dumneavoastră contează enorm pentru noi în această perioadă.

ȘTEFANIA TÎRCĂ

STUDIO GOVORA

Mă bucur foarte mult de lansarea acestei reviste, cu atât mai mult cu cât propune un proiect atât de bine ținut. De patru ani cercetez subiectul stațiunilor balneare în cadrul doctoratului, sub coordonarea domnului profesor Nicolae Lascu, și pot spune că există relativ puține informații disponibile pe această temă, mai ales pentru perioada care mă interesează în mod special, respectiv a doua jumătate a secolului XX.

Din acest motiv, sunt cu atât mai bucuroasă că am acum la dispoziție un material solid de lectură și le mulțumesc tuturor celor care au contribuit la realizarea acestei reviste.

RADU TÎRĂ

STUDIO GOVORA

Pe doamna Tureanu am cunoscut-o la Sighet, cu ocazia participării la Bială. După munca depusă începând din 2020 până în prezent, am ajuns într-un moment de apogeu, dar și de maximă fragilitate: dacă lucrurile nu sunt clarificate și nu se conturează o viziune coerentă, există, din păcate, riscul real ca între 40 și 50% dintre clădirile istorice ale orașului să dispară.

Am colaborat îndeaproape cu colegele Ramona și Alina, care au contribuit și la acest număr al revistei cu un text despre Techirghiol. Studiul istoric recent realizat este, la rândul său, supus în prezent unor presiuni publice menite să îl blocheze.

În acest context, lansarea revistei vine într-un moment extrem de potrivit, ca un semnal clar și necesar care subliniază importanța stațiunilor balneare și nevoia de a le trata ca pe un patrimoniu relevant și viu.

CRISTIAN EDUARD DRĂGAN

BĂILE HERCULANE

Am scris despre un sejur vag imaginar la Herculane și o analiză mai mult sau mai puțin extinsă a filmului „Glissando” de Mircea Daneliuc. Filmul surprinde un sejur într-o stațiune balneară renumită, filmată pe alocuri în alte locații, dar în mare parte la Herculane — un spațiu absolut bizar, în care se petrec simultan foarte multe lucruri, iar timpul și spațiul își pierd consistența, alunecând într-o formă de nebunie colectivă.

Mult timp, Glissando a fost interpretat exclusiv din perspectiva unei parabole politice. Eu cred însă că este, în esență, un film despre pericolul pe care îl reprezintă tentația fiecăruia de a se percepe drept „personajul principal”, acel main character syndrome, și despre consecințele acestei poziționări. Desigur, filmul funcționează ca parabolă, dar nu una strict politică.

Am încercat să scriu din această perspectivă. Regret că am descoperit scrisorile bunicului meu abia după ce articolul fusese deja trimis; le-aș fi integrat cu siguranță, pentru că ar fi adăugat o dimensiune personală esențială textului.

OANA CHIRILĂ

HERCULANE PROJECT

Cu toate acestea, am înregistrat câteva realizări importante. Am demarat o serie de proiecte de revitalizare cu ajutorul voluntarilor, unii dintre ei prezenți și în această seară — majoritatea femei. Am revitalizat Promenada Împărătesei Sisi, iar recent am intervenit asupra promenadei și a Izvorului Conteselor. De asemenea, am realizat numeroase intervenții și studii dedicate fostelor Băi Imperiale, cunoscute ca Băile Neptun.

În 2026 intenționez să continuăm cu și mai multe proiecte. Într-un fel, din fericire sau din nefericire, am ajuns să funcționăm ca o „primărie din umbră” a stațiunii Băile Herculane — o situație asupra căreia se poate discuta dacă este sau nu benefică. Pentru cei care poate nu cunosc în detaliu locul, Băile Herculane reprezintă una dintre cele mai vechi stațiuni balneare din Europa, nu doar din România.

Stațiunea a traversat de-a lungul timpului numeroase perioade de progres, dar și de regres. Este, totodată, foarte bine documentată din punct de vedere istoric și arhitectural, existând numeroase studii și cercetări dedicate acestui sit.

Din păcate, declinul accentuat a început odată cu procesul de privatizare. Ne confruntăm cu probleme similare celor întâlnite și la Govora sau în alte stațiuni: lipsa unui PUG aprobat pentru zona istorică și absența unui PUZ. De multe ori, administrația locală alege să acționeze arbitrar, fără a respecta regulile de urbanism și fără o preocupare reală pentru patrimoniu, peisaj sau coerența dezvoltării.

În primul rând, aș dori să mulțumesc pentru onoarea de a apărea în această revistă. Am mai fost prezenți într-un număr din 2018, chiar în momentul în care a început Herculane Project. Băile Herculane, așa cum știți, au fost adesea prezentate drept „marele jaf” al turismului românesc.

Activitatea noastră de acolo presupune confruntarea cu numeroase entități și desfășurarea unor eforturi pe mai multe fronturi. În acest număr al revistei am ales însă să vorbim mai ales despre parcursul nostru din ultimii opt ani și despre reușitele pe care le-am avut la Băile Herculane. Dincolo de imaginea predominant negativă care circulă în spațiul public — deși, recent, au existat și câteva sentințe favorabile — ne luptăm în continuare să salvăm clădiri aflate într-o stare avansată de degradare. Din păcate, timpul nu ne este aliat.

ANA ȚEPUȘ

OCNELE MARI

Dacă vorbim despre problemele cu care ne confruntăm, la nivel de țară, cred cu tărie că lucrurile se pot schimba. Transformarea începe de la inițiative individuale, de la micro-asociații și de la acțiuni de voluntariat, care au un impact real. Sunt din județul Vâlcea și am crescut înconjurată, pe o rază de aproximativ 20 de kilometri, de stațiuni precum Băile Govora, Călimănești, Olănești sau Ocnele Mari. Mai mult, am copilărit la Ocnele Mari; bunicul meu, colonel, s-a retras acolo la pensie.

Din acest motiv, subiectul mi-a stârnit emoție și l-am abordat cu un interes autentic. Vin dintr-un domeniu aparent îndepărtat — finanțe și bănci; sunt absolventă și doctor în finanțe — însă de aproximativ trei ani desfășor o activitate constantă în social media. Aproximativ 60% din conținutul pe care îl creez este de natură cultural-urbană, abordat însă cu un accent pe utilitatea practică. Realizez videoclipuri scurte, de maximum 90 de secunde, pe teme pe care le consider relevante pentru prezent.

La aproximativ un an după ce am început această activitate, am realizat un video despre Ocnele Mari. În urma lui, s-a conturat un profil dedicat — Visit Vâlcea — care a crescut constant și cu care colaborez în prezent. Ce pot spune astăzi despre Ocnele Mari este că, deși stațiunea se află încă într-un stadiu dificil, marcat de tranziția postcomunistă, are un potențial semnificativ. Înregistrează aproximativ 250.000 de turiști anual, atrași de salină, cu temperatura sa constantă de 13°C.

Vorbesc din experiență personală: un sejur balnear, într-o lume extrem de tehnologizată și medicalizată, poate avea un efect real atât terapeutic, cât și preventiv — pentru seniori, dar și pentru cei dintre noi care ducem vieți agitate. Șase-șapte zile de cură cu aerosoli și băi sărate ajută nu doar afecțiunile dermatologice, ci și probleme respiratorii, precum astmul. Sunt resurse extraordinare, pe care, din păcate, nu le valorificăm suficient.

În ciuda numărului mare de turiști, Ocnele Mari se confruntă cu o lipsă acută de spații de cazare de calitate. Există doar câteva pensiuni modeste, iar în paralel am redescoperit pavilioane construite în anii 1920, cu o arhitectură remarcabilă și o gândire funcțională exemplară, lăsate astăzi în paragină. Sunt mai multe astfel de clădiri abandonate.

Potențialul există. Cred că un efort conjugat, coerent și susținut poate transforma aceste locuri într-o alternativă reală de turism și de regenerare, așa cum încep să se miște lucrurile și la Băile Herculane.

RAMONA UNGUREANU

TECHIRGHIOI

Am scris un articol despre Techirghiol împreună cu colega mea, Alina Marinescu, în care abordăm tema revistei dintr-o perspectivă urbanistică. Amândouă suntem urbaniste și am avut ocazia să realizăm studii istorice de fundamentare pentru Planul Urbanistic General, context în care am descoperit o cantitate considerabilă de informații despre stațiunea Techirghiol.

Articolul nostru se concentrează asupra relației dintre cele două așezări și poartă titlul Techirghiol: de la satul Techirghiol la stațiunea Techirghiol. Analizăm suprapunerea dintre așezarea de origine turcească și stațiunea balneară dezvoltată ulterior, urmărind transformările urbane generate de această întâlnire.

Fără a intra în detalii care țin de conținutul propriu-zis al articolului, subliniem o ironie a prezentului: trăim într-o epocă în care ne dorim tot mai mult o stare de bine, însă orașele noastre — inclusiv stațiunile balneare — se află într-un proces accentuat de degradare. Vă invităm, așadar, să citiți articolul și să descoperiți acest orașel deosebit, care îmbină moștenirea turcească cu dezvoltarea ulterioară a stațiunii. Imaginea Techirghiolului de la sfârșitul secolului al XIX-lea poate fi reconstituită datorită hărții Dobrogei din 1886.

Așezarea inițială apare ca un țesut urban aproape aleatoriu, lipsit de o ordine clară, ca și cum ar fi fost „aruncată” în spațiu fără un plan prestabilit. Ulterior, administrația românească intervine și impune o structură urbană coerentă, determinată în mod decisiv de prezența lacului Techirghiol și de resursa esențială pe care acesta o oferă: nămolul terapeutic.

Această resursă creează premisele dezvoltării stațiunii încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, mai întâi prin stabilimentele de la Eforie Nord și Eforie Sud. Ulterior, odată cu descoperirea faptului că nămolul cu cele mai bune proprietăți se află în partea de nord-vest a lacului — pe malul opus celor două stațiuni — se conturează, în mod firesc, dezvoltarea stațiunii balneare Techirghiol.

link video: <https://we.tl/t-Sc6s82llrA>

ARHITECTURA

REVISTA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA FONDATĂ ÎN 1906

ALTFEL

Bienala Națională de Arhitectură - 2025

INFO 2 / PARTEA I / DE ANA DONȚU

REVISTA ARHITECTURA NR. 5-6/2025

16 DECEMBRIE, SEDIUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

BNA 2025: „ALTFEL”

Marti, 16 decembrie 2025, la ora 17.30, sediul Uniunii Arhitecților din România a găzduit evenimentul de lansare al numărului ARHITECTURA 5-6/2025, ediție specială dedicată Bienalei Naționale de Arhitectură 2025, ajunsă la cea de-a XVI-a ediție și desfășurată sub tema „ALTFEL”. Lansarea a marcat apariția unui volum-manifest, care reunește și structurează una dintre cele mai ample radiografii recente ale arhitecturii din România.

Cu un cuprins de aproape 500 de pagini, revista propune o selecție vastă de proiecte, idei și direcții care au definit Bienala din acest an: de la locuințe individuale și colective la școli și spitale, de la intervenții în spațiul public și restaurare la arhitectură rurală, cercetare, film și fotografie de arhitectură. Volumul devine astfel o privire de ansamblu asupra modului în care arhitectura modelează România prezentă și viitoare, prin contribuțiile a sute de profesioniști, birouri de arhitectură, instituții, ONG-uri și inițiative independente.

Numărul special urmărește Bienala ca pe un jurnal de călătorie prin nouă orașe din țară, reflectând atât diversitatea geografică, cât și pluralitatea de viziuni. De la lansarea de la ARCUB București, la galele din Constanța, Sibiu, Timișoara, Sighetu Marmației, Târgu Mureș, Târgoviște, Cluj-Napoca și Iași, revista documentează un parcurs care a culminat cu premiarea a peste 100 de proiecte înscrise în 19 secțiuni. Cititorul este invitat să descopere nu doar rezultate finale, ci și procese, contexte și mize – acele detalii care dau sens arhitecturii dincolo de imagine.

Tema „ALTFEL” traversează întregul volum ca o interogație deschisă: cum pot fi gândite orașele, satele și peisajele României într-un mod mai atent la comunități, la patrimoniu, la mediu și la viitor? Răspunsurile vin din proiecte comunitare, expoziții, revitalizări rurale, școli de vară și ateliere de meșteșuguri, arhitectură efemeră, dar și din zona publicațiilor, a filmului și a fotografiei de arhitectură, care completează discursul construit.

Lansarea de la sediul UAR a subliniat caracterul deschis al revistei. ARHITECTURA nr. 5-6/2025 nu se adresează exclusiv profesioniștilor, ci tuturor celor interesați de evoluția orașelor, a comunităților și a culturii vizuale contemporane. Concepută ca un ghid accesibil și ca o hartă de idei și practici, revista invită cititorii – arhitecți, studenți, profesori, oameni din cultură și administrație sau simpli curioși – să înțeleagă cum se schimbă locurile în care trăim și ce înseamnă, concret, să construim „altfel”.

IOANA ALEXE

REDACTOR-ŞEF

link video: <https://we.tl/t-mbpUmysGBU>

2025 a fost un an de Bială. Asta a însemnat un volum enorm de muncă și un efort de organizare considerabil, cu atât mai mare cu cât vorbim despre o echipă foarte mică. De la o ediție la alta, Biala tinde să atingă cifre tot mai mari și să stabilească noi recorduri. Anul acesta a fost cea mai amplă participare de până acum: aproape 1.100 de proiecte înscrise, peste 50 de jurați, curatori și responsabili de orașe, 19 secțiuni — mai multe ca oricând — inclusiv numeroase secțiuni noi, precum și un număr extins de orașe în care Biala a fost prezentă. La toate acestea s-a adăugat un adevărat tur al României, parcurs în 30 de zile de doamna Tureanu, fără niciun fel de „passe-partout”.

La finalul acestui efort se află și prezentul număr al revistei, care este, la rândul său, cel mai amplu din istoria publicației. Nu am mai avut niciodată un număr de 500 de pagini. Acesta cuprinde toate secțiunile Bialei, cu excepția secțiunilor dedicate diplomelor și proiectelor studențești, care vor apărea într-un număr separat, programat pentru începutul anului viitor, în jurul lunii februarie, și care va fi, cel mai probabil, la fel de consistent.

Numărul de față include toate celelalte secțiuni: cuvintele juraților, textele de prezentare ale proiectelor nominalizate și câștigătoare, precum și toate premiile speciale.

RADU TEACĂ

link video: <https://we.tl/t-bbJystWpD5>

Dacă intrăm direct în discuția despre concursul propriu-zis, trebuie spus că locuința a fost dintotdeauna un program fascinant. Ea presupune un echilibru delicat între cerințe obiective și libertățile pe care acest tip de program le oferă arhitectului. Această simbioză, această „osmoză”, creează un teren extrem de fertil pentru experimentarea diferitelor moduri de expresie.

Ceea ce am remarcat la această ediție este că, dincolo de abundența proiectelor, se conturează un trend clar: o relație tot mai intimă a arhitecților din România cu tehnologia. Acest lucru este vizibil atât în calitatea execuției, cât și în finețea finisajelor și în ușurința cu care sunt utilizate anumite materiale. Toate acestea contribuie pozitiv la imagine și la acuratețea proiectelor.

Cu toate acestea, nu sunt foarte multe proiecte care reușesc să fie la fel de coerente și în demersul arhitectural, care să spună exact ceea ce au de spus fără elemente superflue sau fără introducerea unor materiale care nu își găsesc justificarea în ansamblu. Din acest motiv, proiectul câștigător se detașează în mod clar. M-a surprins, de altfel, și la ediția precedentă faptul că un proiect de o asemenea calitate putea trece relativ neobservat.

Pentru mine, această locuință este extrem de bine gândită și remarcabil de coerentă. Într-o manieră minimalistă, ea propune o tranziție subtilă de la planul mundan, de la stradă, către o dimensiune aproape „ceastă”, realizată printr-o succesiune atent controlată de spații. Terasale de la nivelurile superioare sunt introvertite, dar deschise către cer, iar această relație funcționează foarte bine inclusiv ca metaforă.

Un alt aspect care merită subliniat este economia mijloacelor: printr-o parcimonie a elementelor morfologice, autorul reușește să concentreze mai multe funcțiuni în fiecare element. De pildă, balustrada devine și bibliotecă. Nu este nevoie de multe artificii pentru a transmite un mesaj clar. Toată această coerență, împreună cu un foarte bun control al proporțiilor — care se simte și se înțelege imediat — a condus la un proiect de excepție, extrem de bine integrat.

ILDIKO MITRU

link video: <https://we.tl/t-AzfBr64Sqn>

Spre deosebire de alte secțiuni — iar acesta a fost, într-un fel, regretul nostru — zona rurală nu reușește încă să stârnească suficient interes. Deși în acest domeniu se realizează numeroase intervenții valoroase, numărul proiectelor înscrise la Bienală a fost redus. Este adevărat că, în acest an, au fost ceva mai multe decât la ediția precedentă, însă ele rămân, în continuare, mult sub nivelul celorlalte secțiuni.

Juriul a fost alcătuit din domnul Salanță, arhitect-șef premiat de Bienală pentru realizări remarcabile, doamna Brandl și subsemnatul. Am evaluat lucrările pe care le-ați văzut până să ajungeți aici și, în mod surprinzător sau poate nu, am fost cu toții de acord asupra proiectului care merită premiul. Nu a existat nicio dispută în cadrul juriului: lucrarea realizată de arhitectul Vlad Sebastian Rusu, din Cluj, ni s-a părut cea mai potrivită pentru tema revitalizării rurale.

Probabil că numele său vă este deja cunoscut, având în vedere că Vlad Sebastian Rusu a fost cel mai premiat arhitect al Bienalei din acest an. A obținut premiul pentru secțiunea Rural, premiul pentru Restaurare și premiul pentru Spații Publice.

De asemenea, merită amintit faptul că, în 2016, a câștigat premiul Europa Nostra pentru refacerea Centrului Cultural din Blaj.

ADRIAN SPIRESCU

link video: <https://we.tl/t-33tdykyP5W>

Consider că Bienala din 2025 a fost una deosebit de puternică, în principal datorită lucrărilor prezentate la Sibiu și a juriului din care am avut și eu onoarea să fac parte. Sunt câteva aspecte esențiale pe care aș vrea să le subliniez — le-am menționat și cu ocazia evenimentelor de la Sibiu. În primul rând, ideea Uniunii de a distribui lucrările Bienalei în mai multe orașe din țară este una excelentă. Bienala reprezintă, în fond, un semn al lucrului bine făcut, al profesionalismului în arhitectură, iar răspândirea acestor manifestări culturale în mai multe comunități îi amplifică semnificația și impactul.

La Sibiu, această idee a fost întărită de faptul că evenimentele s-au desfășurat în spațiul Primăriei — o instituție care ne este partener constant și care sprijină activ inițiativele culturale. Mai mult, clădirea Primăriei din Sibiu este, ea însăși, un spațiu cu valoare istorică, iar contextul urban al celor două piețe, cu binecunoscutele case sibiene, simbol al unui meșteșug construit cu rigoare și responsabilitate, a conferit evenimentului o semnificație aparte. De asemenea, felicit organizatorii sibieni pentru faptul că programul nu s-a limitat la o simplă ceremonie de premiere. Au existat expoziții, discuții publice și conferințe, ceea ce a transformat evenimentul dintr-o expoziție de lucrări într-o veritabilă dezbateră culturală. Am remarcat, cu bucurie, prezența numeroasă a tinerilor, un semn clar al relevanței acestui demers.

Revin asupra ideii că transmiterea acestor „semne ale lucrului bine făcut” este esențială. Dacă răsfoim revista, chiar și doar la nivelul imaginilor, observăm că, în toate zonele reprezentate, există proiecte realizate cu mare atenție și responsabilitate, chiar dacă ele nu sunt foarte numeroase.

În cadrul secțiunii Turism și Ospitalitate — o secțiune amplă și complexă — premiile acordate mi se par pe deplin justificate. Sunt convins că, chiar dacă ar fi existat mai multe proiecte în zona de sport și loisir, tot lucrarea lui Vlad Rusu ar fi obținut premiul întâi. Este un proiect echilibrat, cu o bună așezare pe teren, detalii bine gândite și o „croială” potrivită pentru un spațiu destinat activităților sportive.

GEORGICĂ MITRACHE

link video: <https://we.tl/t-x1yoM6b6Zr>

Aș vrea să continui puțin ideile formulate mai devreme de domnul Spirescu și de Radu Teacă, în special pe cele legate de curaj, de „altfel” și, mai ales, de conținut. Pentru că aici cred că trebuie să fim foarte atenți: nu atât la gestul spectaculos, cât la nuanțe și la ceea ce spun, de fapt, lucrările.

Le spun mereu studenților noștri la școală că, indiferent dacă ai sau nu curaj, casele rămân în picioare și sunt văzute de toată lumea. Nu te poți ascunde în spatele propriei arhitecturi. Asta e o iluzie. Arhitectura există public și își asumă consecințele a ceea ce propune. De aici vine și întrebarea care ne preocupă pe fiecare dintre noi: cum arată arhitectura astăzi? Și, mai concret, ce pune ea în centru? În cazul proiectului despre care vorbim, am încercat deliberat să punem oamenii înaintea arhitecturii.

Spuneam mai devreme că suferim, ca profesie, de un anumit narcisism. Intenția noastră a fost tocmai aceea de a produce un spațiu al oamenilor — un spațiu în care, chiar dacă casa este mare, ea să rămână secundară în raport cu oamenii și cu locurile pe care le generează.

Faptul că membrii juriului au înțeles această intenție înseamnă, pentru noi, că am reușit să transmitem ceva, chiar dacă doar parțial. Dar dincolo de validarea juriului, cel mai important semn este că lucrul acesta funcționează în realitate. Oamenii care folosesc spațiul îl apreciază. Vara trecută, când am revenit acolo pentru fotografii, am stat de vorbă cu cei care îl folosesc. Nu știau cine sunt. Am discutat pur și simplu, iar la final am realizat că spațiul își îndeplinește rolul. Funcționează.

Și cred că asta e, până la urmă, o concluzie importantă: dacă ești suficient de îndărătnic și îți urmărești intenția până la capăt, în ciuda tuturor dificultăților, există șansa reală ca ceea ce ți-ai propus să se întâmple.

MIRCEA ȚIBULEAC

Mi-a părut bine că ați avut încredere în noi și ne-ați dat ocazia să organizăm a treia ediție a bienalei la Sibiu. Poate că nu a fost la fel de amplă ca ediția de acum doi ani, când, timp de trei zile, Piața Mare a fost animată de unsprezece corturi de meșteșugari, dar a fost, cred eu, una plină de valori, iar atmosfera a fost una foarte bună.

Ne dorim ca, pe viitor, și Centrul nostru de Cultură să își extindă activitatea și să devină un spațiu tot mai viu. Vă așteptăm, așadar, la Sibiu, în Piața Mică, la Centrul nostru de Cultură. Iar pe toți cei care treceți prin Sibiu vă rog să mă sunați — vă primim cu drag și vă oferim tot ce ne stă la îndemână.

ANA MARIA HARITON

link video: <https://we.tl/t-JGonsygJgN>

Pe primul loc s-a clasat Bucureștiul modern, realizat de o echipă tânără — un album de arhitectură care este dublat de o componentă solidă de analiză critică. Este un proiect finalizat chiar la începutul acestui an.

În această privință a existat un consens general al juriului, la fel cum a existat și în cazul traducerii volumului Regula și modelul de Françoise Choay. Am ținut în mod special să apreciem munca extraordinară a traducătorului Kazimir Kovac, care de foarte mulți ani se ocupă consecvent de traducerea cărților și articolelor semnate de Françoise Choay.

Pentru locul al treilea, însă, a existat o competiție reală și o dezbatere intensă. În cele din urmă, a fost din nou selectată o lucrare din zona legislației urbane — și spun „din nou” pentru că domnul Todorovic a susținut cu multă determinare această carte, deși au existat și alte albume foarte bune care ar fi putut intra în selecție.

În ansamblu, au fost propuneri extrem de interesante, iar motivările au fost, cred eu, foarte bine articulate.

GEORGETA GABREA

link video: <https://we.tl/t-JbhxLRooYV>

Cartea premiată este absolut remarcabilă, cu un nivel de cercetare extraordinar și o exprimare deosebită. Ce pot să spun? O carte de nota 20, dacă ar fi fost strict după mine. Trebuie să mărturisesc că notele pe care le-am acordat au fost, în general, între 9 și 10. Și asta pentru că toate lucrările au fost la un nivel foarte ridicat. Am avut o dilemă reală, pe care am discutat-o îndelung între noi și, până la urmă, dincolo de criteriile foarte riguroase pe care le-am stabilit, premiile și nominalizările au avut inevitabil și o componentă de subiectivitate.

Pentru că, în fond, ce evaluăm? Autorul? Editura? Traducerea? Calitatea grafică? Calitatea fotografiilor? Ținuta generală a cărții? Toate aceste lucruri contează. Îmi amintesc, de exemplu, de o expoziție organizată de Biblioteca Națională la începutul activității sale în noul sediu, dedicată cărților remarcabile: dincolo de conținut, devenea foarte clar cât de important este și felul în care cartea te atrage, ce transmite vizual și cum își comunică mesajul.

Evident, și în cazul nostru a existat acest tip de subiectivitate. Sunt foarte multe lucruri care pot fi discutate aici și, la un moment dat, am propus chiar o structurare pe secțiuni: cărți profesionale, cărți de patrimoniu, cărți de urbanism, de legislație, eseuri de arhitectură — toate extrem de importante. Toate aceste criterii au rămas foarte frumos formulate în corespondența noastră, dar, în final, alegerea s-a făcut și „după cum am simțit”.

Ceea ce mi se pare esențial de reținut este că se scrie mult și se scrie foarte bine. Există cercetări doctorale excepționale publicate și foarte multe cărți valoroase de arhitectură, pe care vă încurajăm sincer să le citiți.

LORIN NICULAE

link video: <https://we.tl/t-Y78DuKSr5R>

Am avut plăcerea de a participa în cele două jurii dedicate evaluării unor lucrări foarte interesante realizate de studenți din anii I-V, precum și de absolvenți care au înscris în concurs proiecte de diplomă.

Este vorba despre secțiunile 14 și 15, care nu apar în acest număr al revistei, urmând să fie publicate într-un număr dedicat, la următoarea lansare, așa cum a anunțat Ioana încă de la început.

Aș vrea însă să vorbesc despre importanța acestui volum pentru studenți. Pentru ei, această publicație este o dovadă clară că profesia are viitor aici, în România. La Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” încercăm constant să-i convingem nu doar să își facă studiile în țară, ci și să își continue parcursul profesional aici.

Există, din păcate, un fenomen care poate fi numit fără exagerare o adevărată hemoragie de absolvenți, prezent la nivelul tuturor universităților din România: tineri care aleg să își practice profesia în străinătate, în condiții poate mai avantajoase, cu convingerea că acolo se vor descurca mai bine.

Tocmai de aceea, astfel de publicații sunt esențiale. Ele arată că există un viitor profesional real și o competiție serioasă și onestă în arhitectura din România. O competiție în care tinerii se pot înscrie, în care există câștigători de secțiuni foarte tineri, proiecte de o calitate remarcabilă realizate în toate universitățile țării.

Componenta națională și multiregională a Bienalei de Arhitectură este, din acest punct de vedere, esențială pentru conturarea unui climat profesional coerent, în care studenții își pot găsi repere, pot intra în dialog și se pot proiecta pe ei înșiși într-un viitor profesional posibil. Din acest motiv, consider acest volum extrem de important.

YVONNE TOADER

link video: <https://we.tl/t-HQkmDV6U7S>

Am fost o echipă mai amplă: un juriu format din arhitectul Alexandru Negoescu, stabilit în Franța, Andreea Marinescu, din București, și Răzvan Lăzărescu, tot din Franța. Curatorii secțiunii am fost eu și Anda Ștefan.

A fost, aş spune, o secțiune cu provocări importante. Nu este prima dată când ne confruntăm cu un număr foarte mare de proiecte. Și la ediția anterioară a bienalei ne-am aflat într-o situație similară; atunci eram membru al juriului, acum am avut rolul de curator. Nu aş spune însă că au existat momente critice sau situații care să ne fi pus reale dificultăți. Dimpotrivă, cred că este esențial să fie subliniat un lucru: procesul de jurizare se desfășoară într-un mod extrem de transparent și profund profesionist. Nimeni nu interferează cu nimeni, iar nivelul profesional al membrilor juriului este atât de ridicat, încât orgoliile pur și simplu nu au loc. Privind această experiență atât din interior, cât și din exterior, pot spune că Bienala de Arhitectură a Uniunii este, probabil, cel mai important eveniment de premiere din România din punct de vedere al calității. Și cred că această afirmație nu are nevoie de multe argumente suplimentare.

Voi intra totuși puțin în detalii legate de proiectul care a primit Marele Premiu, deși probabil că este deja cunoscut. Distincția a fost acordată unei echipe care a realizat o amenajare deosebită, pe un buget foarte restrâns, la Timișoara. Este vorba despre cantina Școlii Politehnice, un spațiu amenajat într-un mod absolut spectaculos. Am avut ocazia să îl văd la fața locului, cu prilejul unui Consiliu Național al Ordinului, unde am petrecut o zi întreagă. Am putut astfel să folosesc spațiul, să îl înțeleg în mod direct și să confirm, din experiență proprie, justetea deciziei juriului. Marele Premiu acordat acestui proiect este, fără îndoială, pe deplin meritat.

MEMBRII UAR SIBIU ÎMPREUNĂ DE SĂRBĂTORI

foto – stud. arh. Simina Cătănoiu / video – stud. arh. Andreea Stan

Pandemia ne-a stricat și acest obicei anual, pe care îl aveam în fiecare an începând cu 2011, anul în care am reactivat sucursala Sibiu. L-am reluat însă cu succes, ca de fiecare dată, în luna decembrie. Se adunaseră mai multe evenimente care meritau să fie sărbătorite împreună. Împlineam 15 ani de funcționare, urma să le prezentăm membrilor seniori pe cele două colege tinere, proaspăt intrate în rândurile noastre, și, nu în ultimul rând, voiam să o felicităm pe Ana Donțu pentru o dublă aniversare. Ana împlinea frumoasa vârstă de 40 de ani și, în același timp, 10 ani de activitate în slujba prezentei publicații – BIUAR-ul online de Sibiu.

Despre toate acestea urmează să vă scriu în continuare, pentru că ele s-au împletit fericit cu programul cultural pe care l-am imaginat să se îmbine perfect acestor jaloane, astfel încât întâlnirea să fie o reușită reluare a acelor reuniuni de care ne amintim cu toții cu plăcere, chiar dacă numărul participanților a mai scăzut, odată cu înaintarea în vârstă și cu problemele care o însoțesc. O să le iau pe rând.

Am făcut o îmbunătățire în program stabilind întâlnirea la ora 13.00, ora prânzului. În acest fel, fiind întâmpinați la sosire cu câte un păhărel de țuică, fiecare dintre participanți s-a putut delecta cu preparate diverse, gustoase, calde, aburind arome îmbietoare, oferite de partenerul nostru deja tradițional. Restaurantul „Pasaj”, după câteva servicii de catering reușite de care am beneficiat la ultimele evenimente culturale organizate în ultimii doi ani, a devenit partenerul nostru constant. Strategia pe care am pus-o la cale a dat roade. Am putut sta apoi liniștiți, la o cafea și un pahar de vin, pentru a savura, de această dată, celelalte „preparate” culturale care urmau să ne fie oferite.

La desert a fost servit tortul aniversar al Anei, alături de delicioasele „negrese” aduse de colega noastră Carmen Corduban, care s-a autodenunțat, aducându-ne la cunoștință faptul că și ea împlinea o frumoasă vârstă în aceeași zi, ceea ce a sporit bucuria și entuziasmul celor prezenți. Momentul sosirii tortului îl puteți viziona [AICI](#).

Tot ca desert, în „meniul” cultural care a urmat celui culinar, am avut parte de o interesantă expunere susținută de tânăra și, totodată, recenta noastră membră U.A.R., **Oana-Nadina Nedeianu**. Ea reprezintă o premieră pentru sucursala noastră, pentru că este de formație urbanist, cu drept de semnătură pentru documentații de amenajare a teritoriului și de urbanism. A fost înscrisă în Registrul Urbaniștilor prin Hotărârea nr. 373/23 septembrie 2021 a Consiliului Superior al Urbaniștilor din România.

În calitate de asistent universitar la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, Secția UAT Sibiu, documentându-mă pe internet, am aflat că Oana a publicat, în octombrie 2023, un amplu articol intitulat „Regenerarea urbană, o sursă a sustenabilității și a conservării identității locale”. În acest material, ea analizează și explică necesitatea regenerării urbane și mecanismul său de funcționare. Deși specializarea mea este cu totul alta, mărturisesc că am fost profund impresionat de calitatea lucrării și îi invit pe toți cei interesați de noile teorii din domeniul urbanismului să o parcurgă, accesând acest link: <http://www.rsdu.ro/Art/RSDUv10a03.pdf>

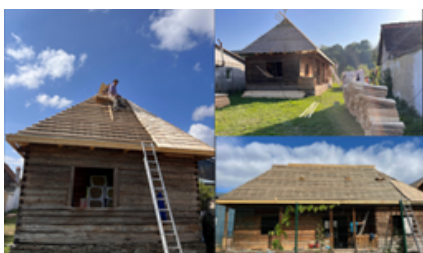

În seara zilei de 5 decembrie ne-a surprins însă, făcând, la prima vedere, o prezentare cu totul în afara specialității sale, purtându-ne printr-o poveste impresionantă despre renașterea patrimoniului rural: „Arhitectura tradițională în mișcare: Salvarea și integrarea patrimoniului rural”. Am aflat ulterior că această prezentare a fost susținută și la Heritage in Design 2025. Pentru că nu mă simt suficient de obiectiv și nici în stare să aleg cuvinte mai potrivite pentru a descrie prezentarea Oanei, mi-am permis să preiau aprecierile făcute de alții despre această experiență 100% practică, realizată de ea și de soțul ei prin propriul efort financiar, la care s-au adăugat și cadourile de la nuntă:

„Cu sensibilitate și profunzime, Oana Nedeianu a vorbit despre strămutarea și reconstrucția unei gospodării tradiționale din lemn din Groșii Țibleșului, Maramureș, și integrarea ei într-un nou context, la Corbi, Brașov. Ea a arătat cum o gospodărie salvată devine mai mult decât o simplă casă – este un spațiu al memoriei, un liant între comunități și o punte între trecut și viitor.

Prezentarea sa a fost un îndemn de a privi patrimoniul rural nu doar ca pe o relictă, ci ca pe o resursă vie, care poate inspira arhitectura și viața de azi.

Mulțumim pentru exemplul tău și pentru că ne-ai reamintit câtă putere stă în poveștile din lemn și în sufletul gospodăriilor tradiționale.”

Cum arăta... și cum arată!

Întreaga „istorioară” o puteți afla pe paginile de **AICI**, completată cu înregistrarea mai multor secvențe ale prezentării live din acea seară, disponibile **AICI**.

În pauza dintre prezentările din „meniul” cultural al acelei seri, i-am făcut cunoștință publicului prezent cu cea mai nouă colegă a noastră, doamna **Liliana Daniela Cazacu**, încadrată în poză de mine și de Tudor Berariu.

Decizia ei datează din luna octombrie, când s-a hotărât fără ezitare să adere la organizația noastră profesională. Această decizie a fost luată într-un moment de maturitate și experiență profesională bogată, pe deplin justificată de activitatea sa desfășurată în cei 20 de ani de la absolvirea Universității Tehnice „Gheorghe Asachi”, Facultatea de Arhitectură „J. M. Cantacuzino” din Iași, în februarie 2005.

Nu întâmplător i-am propus să ni se alăture în rândul membrilor U.A.R. cu ocazia unui eveniment cultural major, prilejuit de sărbătorirea a 25 de ani de existență a Fundației Mihai Eminescu Trust. În acel moment ne aflam acolo toți prietenii și colaboratorii acestei extraordinare organizații, la care fiecare, în felul său, prin pregătirea și experiența proprie, am contribuit pe parcursul sfertului de veac al existenței sale.

Cunoscându-i palmaresul profesional, în urma numeroaselor colaborări la evenimente U.A.R. organizate pe plan local, am considerat onorant răspunsul afirmativ pe care ni l-a oferit pe loc. Discuția a avut loc în prezența doamnei dr. arh. Gabriella Olasz, motiv pentru care am devenit, în acel moment, „nașii” Liliane, revenindu-ne onoranta misiune de a-i oferi recomandările necesare întocmirii dosarului de admitere.

În prezent, colega noastră Liliana Cazacu ocupă o funcție importantă și de mare responsabilitate, aceea de Director al Extensiei universitare Sibiu a Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” (UAUIM). Când mă refer la această mare răspundere, nu am în vedere doar sarcinile administrative, care nu sunt nici ele simple, ci mai ales faptul că formarea profesională a viitorilor arhitecți este o misiune extrem de dificilă, care presupune o dăruire totală. Numai acest aspect ar fi fost suficient pentru a-i aproba primirea în Uniune.

Începând din anul 2012, Liliana Cazacu devine asistent universitar, iar din 2019 lector dr. arhitect la Departamentul Istorie și Teoria Arhitecturii și Conservarea Patrimoniului (UAUIM).

Nu voi reda aici impresionantul său palmares profesional, care se întinde pe patru pagini scrise mărunt, lăsând această plăcere la îndemâna celor care doresc să îl parcurgă accesând CV-ul disponibil [AICI](#). Totuși, nu pot încheia fără o sumară enumerare a elementelor definitorii ale experienței, educației și formării sale profesionale:

- Arhitect cu birou individual de proiectare; expert evaluator; specialist atestat pe monumente; doctor în istorie; **Loeb Fellow** în studii avansate de mediu construit (Graduate School of Design, Harvard University, SUA, 2015–2016); cursuri postuniversitare de restaurare a monumentelor istorice (Universitatea „Babeș-Bolyai” – Cluj-Napoca și Fundația Transylvania Trust); manager de proiect; formator atestat M.E.C.I.; membru în Comisia de Istorie a Orașelor din România; membru în comitetul C.I.O.R.; membru O.A.R.; membru al Loeb Fellowship Alumni Association; colaborator cu Biroul de Coordonare Biserici Fortificate al Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România; colaborator GTZ – Proiectul Tehnic de Cooperare româno-german; colaborator pentru Ghidul de Dezvoltare al Municipiului Sibiu; evaluator al stării fizice a bisericilor fortificate; coordonator de școli de vară de arhitectură și urbanism; îndrumător de proiecte.

- Numeroase publicații, cărți și albume, în calitate de autor și coautor.
- Îndrumător de proiecte și școli de vară.
- Studii istorice pentru clădiri monument istoric sau aflate în Zone Construite Protejate (ZCP), realizate pentru: clasare în LMI, reabilitări, fundamentarea investițiilor în ZCP, vizibilitatea localităților, refuncționalizări, demolări și reconstruiri, finanțări, fundamentări PUZ etc.

Partea a doua a „meniului” cultural al acelei seri a fost o surpriză atât pentru mine, cât și pentru toți participanții, așa cum s-a nimerit să fie. Inițial, atunci când am trimis invitația, în program fusese anunțată prezentarea unei vizite interesante pe care colega noastră **Gabriella Olasz** o realizase în Tibet.

Radu UNGUREANU

Andreea VASILE

**Cristian BOBOC și
Simina CĂTĂNOIU**

Ghinionul a făcut ca, cu două zile înainte, o gripă severă să o oblige pe Gabriella să rămână la pat, cu temperatură ridicată. Ce era de făcut? Cu ce și, mai ales, cu cine puteam să o înlocuiesc într-un timp atât de scurt?

Salvarea a venit de la cei patru studenți voluntari din Sibiu, de la Extensia Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București. În acest moment, ei se află în ultimul an, anul III, din care, în mod automat, fără a mai repeta anul, pot continua în anul IV la București. Este o noutate relativ recentă, decisă să fie aplicată în urmă cu un an, ca urmare a meritelor și a progresului pe care unitatea universitară sibiană le-a atins în pregătirea studenților. Cu ei colaborez la organizarea evenimentelor culturale încă de când erau în anul I.

Bazându-mă pe încrederea și dăruirea lor, i-am sunat cu rugămintea de a salva situația printr-o prezentare interesantă despre viața și activitatea lor ca studenți. Ce putea fi mai interesant pentru arhitecții care urmau să participe la întâlnire? Media de vârstă a acestora se apropia de 70 de ani, ceea ce m-a făcut să cred că vor fi cu adevărat interesați să afle cum arată astăzi viața studențească în Școala de Arhitectură.

După ce s-au prezentat și am aflat cu această ocazie că fiecare provine dintr-un alt oraș și că au ajuns la Sibiu mai degrabă din întâmplare, și-au intitulat prezentarea „Urbaniști din întâmplare – Cuibul de viespi”:

<https://drive.google.com/file/d/1lvhol5czLSDjl0lgxBGXQPIF8YkcEGji/view?usp=sharing>

lată o noutate absolută pentru noi, seniorii profesiei, aflați acolo, care am urmat facultatea de arhitectură în urmă cu aproape 50 de ani. Ei ne-au lămurit de unde a venit ideea titlului: toți patru au susținut admiterea la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București cu gândul de a urma Facultatea de Arhitectură. Din cauza mediilor mai mici decât cele care le-au permis altor candidați să rămână la arhitectură, au ajuns la Sibiu pentru a studia urbanismul.

Sistemul este similar cu cel aplicat elevilor care termină clasa a VIII-a, după Evaluarea Națională. La înscriere se completează o fișă în care sunt exprimate opțiunile, în ordinea preferințelor. Discutând cu Andreea ca să mă lămuresc mai în detaliu, am realizat că lucrurile sunt, de fapt, mult mai complicate și că, în cele din urmă, parcursul acestor tineri aflați la început de drum se bazează, într-o mare măsură, pe hazard.

Subtitlul prezentării nu are însă nicio legătură cu urbanismul. „Cuibul de viespi” s-au intitulat ei trei – Simina, Andreea și Cristian – când s-au întâlnit la Sibiu, veniți fiecare din alt oraș. Atunci s-au împrietenit fiind permanent împreună. Așa i-am cunoscut și eu acum doi ani, când s-au oferit să fie voluntari la organizarea tuturor evenimentelor culturale pe care le organizez la Sibiu. Ulterior, l-au cooptat „în cuib” și pe Radu, astfel încât, de anul trecut, mă ajută toți patru.

Un motiv de mare bucurie a fost faptul că prezentarea lor a fost interactivă, implicând activ sala, ceea ce mi-a demonstrat că cei prezenți au fost cu adevărat interesați de ceea ce aflau de la ei despre viața de student în România de astăzi și, în mod particular, despre formarea viitorilor noștri colegi de breaslă.

Vă invit în continuare să îi ascultați **AICI**.

Închei prezentarea acelei serii cu impresia, sper obiectivă, că a fost o întâlnire reușită, opinie pe care mi-au mărturisit-o și o parte dintre colegii care au participat. Cu toții sperăm ca și anul viitor să avem dispoziția și energia necesare pentru a organiza o nouă întâlnire de sfârșit de an. Până atunci, cel mai probabil în luna martie, ne vom revedea cu ocazia Conferinței Teritoriale, prilejuită de încheierea mandatului 2022–2026.

LANSAREA VOLUMULUI PREFABRICAT ÎN ROMÂNIA

UN SECOL DE INDUSTRIALIZARE A CONSTRUCȚIEI DE LOCUINȚE

Vineri, 12 decembrie, la Centrul de Cultură Arhitecturală al Uniunii Arhitecților din România, a avut loc lansarea volumului Prefabricat în România. Un secol de industrializare a construcției de locuințe, semnat de Andreea Cel Mare. Evenimentul, găzduit de spațiul din strada Jean Louis Calderon nr. 48, a reunit specialiști din domeniile istoriei, arhitecturii și ingineriei, marcând apariția unei lucrări de referință dedicate evoluției construcției industrializate de locuințe în România.

vineri, 12 decembrie, ora 17:30

Centrul de Cultură Arhitecturală
str. Jean Louis Calderon 48, București

**PREFABRICAT ÎN ROMÂNIA •
UN SECOL DE INDUSTRIALIZARE A
CONSTRUCȚIEI DE LOCUINȚE**

autor **Andreea Cel Mare**

prezintă **Bogdan Murgescu • Radu Văcăreanu
Ana Maria Zahariade •
Rodica Crișan • Nicolae Lascu**

EDITURA **OZALID**

UR UNIUNEA
ARHITECȚILOR
DIN ROMÂNIA

AR ARHITECTURA
ROMÂNIA

Evenimentul de lansare este organizat în parteneriat cu Uniunea Arhitecților din România
Volumul a beneficiat de cofinanțare din partea Ordinului Arhitecților din România, din timbrul arhitecturii

AUTOARE: ANDREEA CEL MARE

EDITURA OZALID

Cartea, rezultată din cercetarea doctorală a autoarei, este însoțită de o prefață semnată de Rodica Crișan și Nicolae Lascu și propune o analiză amplă, pe parcursul unui secol, a contextelor economice, sociale și tehnice care au modelat prefabricarea în construcții. Volumul a fost prezentat de prof. dr. Bogdan Murgescu, prof. dr. Radu Văcăreanu, prof. dr. Ana Maria Zahariade, prof. dr. Rodica Crișan și prof. dr. Nicolae Lascu, intervențiile conturând atât miza istorică a cercetării, cât și relevanța sa pentru dezbateră contemporană despre locuire și producția de arhitectură.

Volumul investighează proiectul ambițios al prefabricării locuințelor în România, de la experimentele interbelice izolate ale lui Henri Coandă, la implementarea masivă a sistemelor „totale” din a doua jumătate a secolului XX. Cercetarea se întinde pe mai bine de un secol, autoarea examinând, prin lentila tehnologiei, atât relația dintre arhitectură și proiectul politic, cât și modul de conectare a experienței românești la fenomenul internațional al prefabricării locuințelor. Cercetarea – una cu totul originală – se situează la confluența arhitecturii cu urbanismul și ingineria și vine să completeze o pagină nescrisă a istoriei arhitecturii în România.

Andreea Cel Mare se implică activ în protejarea patrimoniului arhitectural al Bucureștiului, ca expert al Administrației Municipale pentru Consolidarea Clădirilor cu Risc Seismic, în care s-a înrolat în anul 2021. Experiența solidă de arhitect practicant a dobândit-o în cei peste douăzeci de ani de activitate în cadrul biroului Studio 10M Zerva Croitoru Medvedovici Arhitecți Asociați. În calitate de cadru didactic asociat al Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București, a colaborat în perioada 2017-2021 cu Departamentul „Științe Tehnice” pentru îndrumarea studenților la proiectul Reabilitarea fondului construit. A publicat articole în reviste naționale și internaționale și este coautoare a volumului „Goldstein Maicu. Vilele moderne. Constanța 1931-1940”. Ca fotograf de arhitectură, a participat la documentarea volumelor „Horia Creangă. O monografie” și „Dincolo de norme. Locuințe singulare în România comunistă” și a expoziției interactive „Bucureștiul lui Mircea Eliade”; colaborează în mod curent cu revistele „Arhitectura” și „Zeppelin”. În iunie 2024 a devenit membră a asociației DoCoMoMo România, grup de lucru al DoCoMoMo International, organizație care se ocupă cu documentarea și conservarea patrimoniului arhitectural al Mișcării Moderne.

Volumul a fost publicat la **Editura Ozalid în colecția „Academia”**. Colecția „Academia” cuprinde cărți ce sunt rezultatul unor cercetări doctorale și alte lucrări cu caracter academic. Cărțile din colecția „Academia” sunt prezente în biblioteci internaționale (din SUA, Marea Britanie, Germania, Elveția etc.), iar colecția este indexată în cataloagele unor biblioteci și în baze de date internaționale, precum K10plus, Kubikat, Subito și The German Union Catalogue of Serials (ZDB).

Evenimentul de lansare a fost organizat în parteneriat cu Uniunea Arhitecților din România.

Cartea a apărut cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România, cu o cofinanțare din timbrul arhitecturii.

EMILIA ȚUGUI

director
Editura Ozalid

Aș dori să încep prin a adresa câteva mulțumiri esențiale celor cărora le datorăm apariția acestei cărți. În primul rând, Andreei Cel Mare, pentru încrederea acordată editurii Ozalid și pentru propunerea pe care ne-a făcut-o. Colaborarea noastră a fost cu atât mai plăcută cu cât ne leagă și o relație profesională anterioară, iar faptul că am lucrat foarte bine împreună a transformat acest proiect într-o reală bucurie. Mulțumesc Ordinului Arhitecților din România pentru concursurile destinate obținerii finanțărilor din timbrul arhitecturii. Fără acest mecanism de sprijin, multe publicații nu ar fi putut apărea — printre ele, probabil, nici această carte, sau, în orice caz, nu în forma sa actuală. Un mulțumesc deosebit se îndreaptă către doamna profesoară Rodica Crișan, care a coordonat teza de doctorat a Andreei Cel Mare și căreia îi datorăm, totodată, una dintre prefetele volumului. Cartea beneficiază de două prefete, semnate de doamna profesoară Rodica Crișan și de domnul profesor Nicolae Lascu, texte care adaugă o valoare substanțială acestei lucrări, așa cum au făcut-o și în cazul multor altor publicații. Le sunt recunoscătoare ambilor pentru numeroasele prefete oferite, de-a lungul timpului, volumelor apărute la editura Ozalid.

Doamna profesoară Rodica Crișan și domnul profesor Nicolae Lascu au făcut parte, de asemenea, din comisiile de îndrumare, alături de doamna profesoară Ana Maria Zahariade, față de care simt o profundă datorie profesională și căreia îi mulțumesc în mod special. Tot în acest context, îi mulțumesc domnului profesor Radu Văcăreanu, membru al comisiei de evaluare, care a avut un rol important în obținerea titlului de doctor de către Andreea Cel Mare.

Mulțumiri se cuvin și domnului profesor Bogdan Murgescu, care ne face onoarea de a fi alături de noi cu această ocazie. De asemenea, deși domnul Iasanov nu a făcut parte din comisiile de îndrumare, lucrările sale sunt frecvent citate în tezele de doctorat publicate de noi și, așa cum am aflat de la doamna Zahariade, se regăsesc în bibliografia obligatorie a doctoranzilor Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”.

În cele din urmă, acest eveniment nu ar fi fost posibil fără generozitatea Uniunii Arhitecților din România. Mulțumiri speciale se îndreaptă către doamna Ileana Tureanu, pentru sprijinul și deschiderea care au făcut posibilă desfășurarea acestui moment într-un cadru atât de potrivit.

RODICA CRIȘAN

Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”,
îndrumătoarea tezei de doctorat

În general, atunci când se vorbește despre prefabricare, imaginea care apare aproape reflex este cea a blocurilor anoste din marile ansambluri de locuințe — clădiri identice, recognoscibile la București, Timișoara, Satu Mare sau Constanța. Totuși, nu prefabricarea este responsabilă pentru această uniformitate, ci modul în care ea a fost aplicată, mai ales în anii '80, ca urmare a implementării rigide a politicilor de partid și de stat.

În acea perioadă nu se prefabricau componente, ci clădiri întregi, pe baza unor proiecte-tip. Marea majoritate a ansamblurilor construite atunci se sprijină pe proiectele-tip 770 și, ulterior, pe varianta mai generoasă 1340, apărută după modificarea legii locuinței. Rezultatul este bine cunoscut: o arhitectură repetitivă, uniformă, indiferent de contextul urban sau geografic.

Pornind de la această percepție larg răspândită asupra prefabricării, am fost extrem de surprinsă când o tânără arhitectă mi-a propus să realizeze un doctorat pe această temă. Experiența mea de aproape zece ani la IPCT București — instituție din care am plecat imediat după 1990, tocmai pentru a evita rigidizarea profesională impusă de tipizare — mă făcea să privesc prefabricarea cu o rezervă firească.

Cu timpul, însă, și pe măsură ce am aprofundat cercetarea, am înțeles că problema nu a fost prefabricarea în sine, ci asocierea ei exclusivă cu proiectele-tip. Practic, ceea ce s-a aplicat la noi a fost o prefabricare „închisă”, în care se realizau clădiri standardizate, un sistem diametral opus prefabricării „deschise”, practică de decenii în spațiul occidental și utilizată pe scară largă inclusiv astăzi.

Prefabricarea deschisă presupune realizarea de componente — elemente plane, liniare sau module tridimensionale — care pot fi combinate în moduri variate. Acest sistem permite flexibilitate, adaptare și diversitate formală, evitând ceea ce am putea numi o „arhitectură de catalog”.

În prezent, prefabricarea capătă o nouă relevanță, într-un context marcat de preocupările legate de reducerea amprenteii de carbon în sectorul construcțiilor. Este un domeniu responsabil pentru aproximativ 40% din emisiile totale de carbon, iar utilizarea prefabricatelor este considerată una dintre soluțiile capabile să diminueze semnificativ acest impact.

Un alt aspect esențial este cel al circularității, concept tot mai prezent și în arhitectură și construcții. Și aici, prefabricarea joacă un rol important, prin posibilitatea de demontare, reutilizare și recombinație a elementelor prefabricate în configurații diferite, susținând o abordare sustenabilă și adaptabilă a mediului construit.

ANA MARIA ZAHARIADE

Universitatea de Arhitectură și Urbanism
„Ion Mincu”, membră în comisia de doctorat

Voi spune doar câteva lucruri, pentru că aștept cu interes intervențiile invitaților noștri care nu sunt arhitecți și de la care sperăm să primim perspective noi asupra acestui subiect.

Am urmărit evoluția doctoratului Andreei și a cercetării sale încă din momentul admiterii la doctorat și am fost, de la început, impresionată de curajul de a alege o asemenea temă. Spun acest lucru pentru că problema prefabricării nu este una nouă. Dimpotrivă, Andreea discută în carte chiar începuturile prefabricării, legate în mod direct de căutarea eficienței în construcții.

Această căutare a devenit esențială odată cu modernitatea și a făcut parte din preocupările fundamentale ale modernismului, însă rădăcinile ei sunt anterioare. Astăzi, atunci când vorbim despre prefabricare, reacția spontană este adesea asocierea cu locuințele monotone din București, clădiri care au îmbătrânit prost și care trimit imediat la perioada comunistă. Această asociere nu este întâmplătoare, dar este mai degrabă una circumstanțială, legată de modul în care prefabricarea a fost utilizată într-un anumit context istoric și politic, ca instrument al eficientizării forțate a construcției. În forma sa modernă, prefabricarea a fost dezvoltată inițial în Statele Unite, pentru a fi ulterior preluată și adaptată de societățile comuniste. Ceea ce face însă subiectul cu adevărat interesant nu este doar dimensiunea sa tehnică — deși aceasta este în sine o aventură intelectuală, iar Andreea aparține acelei categorii de arhitecți profund atenți la detaliile tehnice, aspect care face lectura cărții cu atât mai captivantă.

În România, prefabricarea a căpătat o încărcătură politică și ideologică deosebit de puternică. Această dimensiune explică ușurința cu care prefabricarea este asociată cu comunismul și face ca subiectul să depășească sfera strict profesională.

Este, așadar, un subiect extrem de bogat: nu doar pentru că a generat cercetări, studii, proiecte și experimente ale multor arhitecți, sau pentru că a fost intens teoretizat, ci și pentru această dimensiune ideologică. Tocmai această complexitate face tema fascinantă, iar Andreea a reușit să o conceapă și să o transpună în carte într-un mod profund convingător și pasionant.

NICOLAE LASCU

Universitatea de Arhitectură și Urbanism
„Ion Mincu”, membru în comisia de doctorat

Aș începe prin a aprecia cartea ca obiect. Este un merit împărțit între autoare și editura Ozalid, respectiv Emilia Țugui, care, de câțiva ani, cu o constanță remarcabilă și lăudabilă, publică o serie importantă de volume dedicate arhitecturii. Această carte se distinge, într-adevăr, printr-o calitate deosebită, inclusiv datorită aparatului ilustrativ: numeroase imagini de epocă, realizate între anii '50 și '90, surprind clădirile imediat după finalizare, într-o atmosferă și o ambianță care astăzi au dispărut, dar care pot fi încă asociate cu aceste construcții și cu cartierele în care se află.

Teza și volumul sunt redactate într-un mod echilibrat și rațional, fără excese de niciun fel — nici de politizare, nici de idealizare. Expunerea este coerentă, logică, aparent distanțată, dar foarte precisă și profund ancorată în subiect, iar acest lucru reprezintă, fără îndoială, meritul Andreei Cel Mare.

Ca orice lucrare solidă, cartea poate fi citită în mai multe chei. O primă lectură este aceea care plasează subiectul într-un context mai larg, european — și, într-o anumită măsură, global — urmărind, pas cu pas, începuturile prefabricării moderne și modul în care acestea se reflectă și în România. Astfel, fenomenul nu apare ca o direcție izolată, ci ca parte a unei mișcări mai ample, firești pentru fiecare etapă istorică, dincolo de excesele cunoscute.

Este important de subliniat că acest context extins nu este concentrat artificial într-un singur capitol, ci este reluat și nuanțat pe parcursul întregii lucrări. Compararea constantă cu realizări din alte țări — fie din spațiul socialist, fie din Occident — oferă o perspectivă critică solidă. În acest cadru se înscrie și recuperarea, realizată de Andreea, a tentativelor de prefabricare inițiate de Henri Coandă, un episod mai puțin cunoscut, desfășurat în Franța, dar relevant pentru istoria ideii.

A doua lectură, poate cea mai importantă, este aceea care face din acest volum o contribuție majoră la istoria arhitecturii din România. Deși tema a fost abordată fragmentar în lucrări anterioare, niciuna nu a urmărit în mod sistematic întregul parcurs al prefabricării, de la primele experimente de la mijlocul anilor '40 până în deceniile 1980–1990. Cartea reconstituie această evoluție în logica epocii, cu ideile, transformările și constrângerile sale, raportate constant la tipizarea inevitabilă a proiectelor-tip, cu care prefabricarea a fost asociată în mod particular în România.

Pe alocuri, apar și observații privind consecințele urbanistice ale acestui proces — un subiect distinct, dar inevitabil conex. În orice caz, clădirile prefabricate pot fi regăsite în aproape toate tipurile de intervenții urbanistice realizate în perioada postbelică, fapt care confirmă importanța și amploarea fenomenului analizat.

RADU VĂCĂREANU

inginer, rector al Universității Tehnice de Construcții din București, membru în comisia de doctorat

Voi vorbi despre trei paliere interschimbabile: autoarea, cartea și prefabricarea.

În ceea ce o privește pe Andreea Cel Mare, recunosc că, încă de la început, faptul că venea din zona arhitecturii către cea a construcțiilor a fost un argument care m-a făcut să spun „da” fără rezerve. Însă adevărata revelație a venit în momentul lecturii. Nu exista niciun fel de poziționare ideologică, niciun discurs partizan. Era informație pură, informație utilă atât pentru arhitecți, cât și pentru ingineri.

Din perspectiva mea, ca inginer, consider că volumul conține un corp de informație de o calitate excepțională, care va fi de folos generațiilor viitoare de ingineri. În al doilea rând, așa cum menționa și doamna profesoară Crișan, inițiativa a venit din partea autoarei: dorința clar formulată de a se ocupa de acest subiect. Un lucru din ce în ce mai rar întâlnit în relația doctorand–conducător de doctorat, într-un context academic în care se preferă adesea trasee prestabilite, mai ales în domeniul științelor. Există, desigur, situații în care un parcurs foarte timpuriu este potrivit și produce rezultate, dar există și cazuri — precum acesta — în care experiența acumulată, așezarea cunoștințelor și claritatea direcției alese constituie cheia succesului. Așa s-a întâmplat aici, iar pentru mine a fost o reală plăcere să citesc teza și să fac parte din comisia de evaluare.

În ceea ce privește cartea, ea reprezintă o relatare extrem de ordonată și foarte bine documentată a istoriei prefabricării în România. Fără etichete, fără judecăți de valoare: faptele sunt prezentate ca atare. Din acest motiv, pentru noi, inginerii, volumul este exact ceea ce trebuie. Cu ceva timp în urmă, am fost solicitat de colegi din Bulgaria să contribui la un raport despre prefabricarea din țara lor și să ofer informații despre situația din România. La acel moment, teza Andreei nu apăruse încă, iar eu m-am bazat pe lucrări realizate la IPCT și pe monografia dedicată cutremurului din 4 martie 1977, în care se analiza comportarea clădirilor prefabricate. Ulterior, citind teza Andreei, mi-am dat seama cât de multe informații îmi lipseau și cât de vast este, de fapt, acest depozit documentar. Totodată, am realizat cât de strâns împletite sunt istoriile prefabricării în țările din această parte a Europei.

În final, partea de documente de arhivă, comentariile politice și reperele legate de etapele dezvoltării României plasează contextul istoric cu mare acuratețe și ne ajută să înțelegem limitele prefabricării în cazul românesc. Prefabricarea ca idee, însă, este limpede că nu trebuie abandonată. Cartea Andreei susține, în mod convingător, ideea că prefabricarea oferă o platformă pe care, împreună, arhitecții și inginerii își pot dezvolta creativitatea.

BOGDAN MURGESCU

istoric, prorector al Universității București

Nu sunt arhitect, astfel că apropierea mea de această carte a fost una dublă: pe de o parte, prin ochii istoricului economiei, iar pe de altă parte, într-o măsură mai personală, prin experiența celui care a locuit și locuiește într-un bloc de prefabricate.

Din perspectiva istoriei economice, volumul mi-a oferit foarte multe informații valoroase. Primele capitole construiesc un cadru contextual solid, iar apoi sunt urmărite politicile publice din domeniul construcțiilor, modul în care acestea au fost concepute și aplicate — mai coerent sau mai problematic, lucru care poate fi discutat pe larg.

Am descoperit însă și lucruri la care nu mă așteptam, precum existența unor cabane de lemn prefabricate, produse de britanici și expediate în Australia încă din 1833, un detaliu revelator pentru amploarea timpurie a fenomenului.

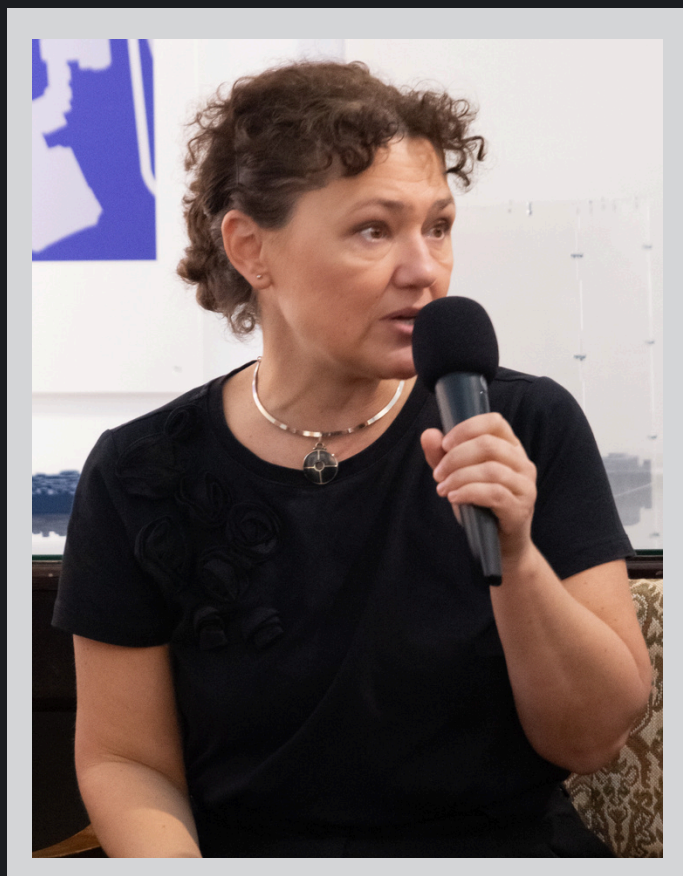
Cartea m-a determinat, de asemenea, să reflectez mai atent asupra legăturii dintre nevoia de refacere a fondului locativ după războaie și interesul crescut pentru sporirea productivității prin metode de construcție industrializate. Această conexiune, esențială pentru înțelegerea prefabricării, este tratată convingător.

Nu cunoșteam nici proiectele inițiate de Henri Coandă în acest domeniu, realizate în anii '20. Modul în care acestea au fost întâmpinate — și, în cele din urmă, abandonate în România — scoate la iveală o anumită reticență față de inovație și pragmatism, inclusiv în perioada interbelică. Faptul că Coandă a fost nevoit să lucreze mai ales în străinătate spune ceva important despre limitele deschiderii societății românești față de soluții noi, chiar și în epoci pe care tindem astăzi să le idealizăm.

Desigur, nucleul analizei este perioada comunistă, și este firesc să fie așa, deoarece atunci prefabricarea a atins apogeul său, devenind metoda dominantă pentru o mare parte a construcțiilor noi. Volumul detaliază varietatea soluțiilor experimentate, în special în primul deceniu al regimului comunist, o etapă marcată de numeroase încercări și ajustări, urmată de trecerea către ceea ce este denumit „prefabricare totală”.

Aici aș formula o rezervă terminologică: așa-numita prefabricare totală nu a fost nici complet uniformă, nici cu adevărat totală în toate componentele sale, existând numeroase abateri și adaptări, aspecte care transpar chiar din materialul prezentat.

În ansamblu, lectura a fost extrem de stimulativă. Am avut mult de învățat din această carte și, poate la fel de important, ea a deschis o serie de direcții de reflecție care depășesc strict tema prefabricării.

ANDREEA CEL MARE

autoarea cărții

Aș dori să încep prin a mulțumi profesorilor mei, fără de care această teză — devenită ulterior carte — nu ar fi existat, precum și membrilor comisiei care m-au însoțit de la admitere până la susținere. Mulțumesc, de asemenea, Emiliei Țugui și editurii Ozalid pentru munca atentă prin care o teză academică a fost transformată într-o carte accesibilă unui public mai larg.

Le mulțumesc tuturor celor prezenți în această seară și tuturor celor care, din zone profesionale diferite — mediul academic, administrație, industrie — și-au manifestat interesul față de tema prefabricării. Faptul că toți acești actori sunt aici spune mult despre actualitatea și relevanța subiectului.

Nu voi vorbi însă despre carte în sine, ci despre prefabricare. Mai exact, despre o temă pe care nu am ales-o eu, ci care m-a ales pe mine. Așa cum s-a menționat deja, am început acest doctorat la 41 de ani, într-un moment în care experiența acumulată a devenit un avantaj.

Totul a început atunci când domnul Dan Antoniu, cercetător al aviației românești, mi-a pus în față documentele din arhiva Henri Coandă. Acolo am descoperit că, încă din anii '20, Coandă opera cu noțiuni precum sisteme constructive modulare, raționalizarea construcției de locuințe, locuințe accesibile și apelul la tehnologie în sprijinul unei arhitecturi cu miză socială. Acela a fost momentul declanșator: dorința de a înțelege ce s-a întâmplat mai departe cu aceste idei.

Inițial, intenția mea a fost să construiesc un doctorat exclusiv în jurul lui Coandă. Însă, cu sprijinul profesorilor mei, perspectiva s-a lărgit, iar cercetarea a căpătat consistență și profunzime. Un rol esențial l-au avut îndrumările care m-au ajutat să privesc critic fenomenul prefabricării și să-l înțeleg dincolo de clișeele cunoscute.

Cartea nu este o lectură aridă. Dincolo de imaginea gri a marilor ansambluri urbane, veți descoperi un fond extrem de bogat de cercetare teoretică și experimentală realizată de arhitecți și ingineri români. Prefabricarea nu s-a limitat la betonul armat: s-a experimentat cu aluminiu, duraluminiu, mase plastice, fibre de sticlă sau ipsos. Mai mult, am fost profund impresionată să descopăr existența unei conștiințe profesionale puternice care, chiar și oficial, s-a opus tipizării prost înțelese. Arhitecții și inginerii români au înțeles de timpuriu că nu trebuie tipizată clădirea ca obiect unic, ci elementele și componentele sale. Acest lucru permitea compoziții arhitecturale variate, în care partiurile și volumele nu erau subordonate tehnologiei, ci construite cu ajutorul ei.

Pentru tinerii cercetători, aș vrea să subliniez că aici există încă foarte mult de spus. Cercetarea mea nu face decât să deschidă un teren. Îi încurajez sincer pe toți cei care găsesc interes în acest domeniu și au disponibilitatea necesară să ducă mai departe ceea ce am început.

ILEANA TUREANU

președinta Uniunii Arhitecților din România,
gazda evenimentului

Vă mulțumesc că, într-o seară de vineri, ați ales să fiți alături de noi, la Uniunea Arhitecților, pentru lansarea cărții Andreei Cel Mare. Aș vrea să îi mulțumesc, în primul rând, Emiliei, pentru inițiativă, și să vă spun că sunteți oricând bineveniți aici. Ați reușit să adunați o garnitură de vorbitori pe care rareori o putem mobiliza, precum și un public minunat. Vă mulțumesc tuturor. Și, desigur, mulțumesc, în primul rând, Andreea. Nu intenționez să mai iau cuvântul, dar ceea ce s-a întâmplat cu tine în această seară mi-a amintit de un moment petrecut la Paris, anul trecut, când, în cadrul expoziției Femei excepționale în arhitectură, am prezentat un film despre Solange d'Herbez de la Tour, care era prezentă în sală, la 104 ani. S-a privit pe ecran, iar la final a spus, cu o naturalețe dezarmantă: „Mamă, dar ce mișto am fost! Despre mine e filmul ăsta? Bravo, mă, bravo!” M-am gândit că, după tot ce s-a spus în această seară despre tine, ai avea tot dreptul să reacționezi la fel: „Despre mine e asta? Mamă, ce mișto sunt!” Și chiar este.

Te felicit și îți mulțumesc pentru colaborările tale cu Revista Arhitectura, care au fost cu adevărat remarcabile. O asemenea lucrare — un doctorat transformat într-o carte — consumă enorm de multă energie, iar faptul că, în paralel, ai colaborat cu revista și ne-ai ajutat să realizăm număre extraordinare spune mult despre tine. Ne-ai sprijinit și în organizarea expoziției despre litoralul românesc în perioada 1955–1989, prezentată la Wrocław, și ai fost alături de noi în momente importante și dificile.

Îți mulțumesc mult, te felicit încă o dată și mă bucur sincer că atâta lume a venit, în această seară, să vorbească despre cartea ta.

MIHAI
EMINESCU
TRUST

25
ani / years

RAPORTUL ANUAL 2025

MIHAI EMINESCU TRUST

Website

www.mihaieminescutrust.ro

Mulțumiri speciale

- Fundației Horizon din Țările de Jos
- Fundației Mihai Eminescu Trust din Londra
- Cotroceni Park S.A.
- Michael Schmidt

Mulțumiri

Dorim să vă adresăm cele mai sincere mulțumiri pentru sprijinul dumneavoastră continuu și generozitatea cu care ați susținut activitățile Fundației Mihai Eminescu Trust (MET) timp de 25 ani. Contribuțiile voastre sunt esențiale pentru îndeplinirea misiunii noastre și pentru crearea unui impact real în comunitățile în care activăm.

Încredere și dedicare

Fiecare proiect pe care îl realizăm devine posibil și datorită încrederii și resurselor pe care le investiți în noi. Vă asigurăm că fiecare pas înainte este posibil datorită dedicării și angajamentului față de cauzele noastre.

Parteneriat

Mulțumim pentru parteneriatul și colaborarea extraordinară. Suntem onorați să vă avem alături în acest demers și sperăm că vom continua să construim împreună un viitor mai bun pentru patrimoniul cultural și natural al României.

Vă mulțumim pentru toată implicarea de care ați dat dovadă și ne dorim să ne rămâneți alături și în anul 2026!

Prieteni MET

Mulțumirile noastre merg și către nenumărații prieteni MET, din toate colțurile țării, care aleg să susțină proiectele noastre prin virarea impozitului pe venit de 3,5% și a societăților ce ne transmit o parte din impozitul pe profit.

Vă mulțumim tuturor și vrem să știți că sunteți parte din echipa noastră, cei care ne motivează și ne susțin să continuăm ceea ce facem. Fără bunăvoința voastră, munca colectivului MET nu ar putea fi susținută.

Pentru noi, la Mihai Eminescu Trust (MET) România, acest an a fost unul foarte special, fiindcă am aniversat 25 de ani de activitate, pe care i-am celebrat pe 11 octombrie, la Mălâncrav, împreună cu prietenii dragi ai fundației.

Îmi permit să vă numesc prieteni, fiindcă fiecare dintre cele 250 de persoane prezente la eveniment și toți cei care nu ați putut fi prezenți ați adus o contribuție specială la realizările MET în acești 25 de ani.

Sunt mândră de toate cele 1.300 de proiecte implementate, de amploare mică sau mai mare, fiindcă știu că fiecare dintre ele a adus un impact pozitiv asupra nivelului de trai al multor familii din satele și orașele „noastre” din Transilvania.

Satele și orașele noastre – așa vorbim noi, la birou, cu colegii din echipă, despre comunitățile în care lucrăm și în care, timp de 25 de ani, am contribuit la activarea spiritului de comunitate, la încrederea în binele comun, la dezvoltarea economiei circulare și la punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural existent.

Ce misiune poate fi mai frumoasă în viață?!

Sunt foarte recunoscătoare și fericită că, în această activitate, am alături foarte mulți parteneri, susținători și colaboratori din România și din străinătate. Aș menționa partenerii care ne sunt alături de 25 de ani: Fundația Mihai Eminescu Trust Londra și Fundația Horizon. Dar cine a reușit să pună în practică toate proiectele noastre, împreună cu oamenii din comunități?

Membrii echipei MET – ei au reușit să creeze alchimia!!!!

Astăzi doresc să mulțumesc din suflet fiecărui actual și fost membru din echipa MET România, pentru dedicație, perseverență și munca neobosită, prin care au contribuit la succesul proiectelor noastre. Mă bucură enorm să văd cum fiecare dintre cei care ați fost pentru o perioadă de timp alături de noi v-ați găsit un drum, un parcurs, o carieră minunată, la care – dacă îmi permiteți să spun – poate au contribuit și anii petrecuți împreună cu noi la MET.

Pe plan profesional, noi, din echipă, am avut parte de multe recunoașteri în acest an, care mă fac să mă simt onorată și împlinită: emisiuni la televiziuni, interviuri în ziare, prezentări la diferite evenimente, participarea la misiuni de evaluare în diferite țări europene pentru Consiliul Europei și numirea mea în Consiliul Europa Nostra, forul european care, anul trecut, ne-a acordat cel mai prestigios premiu din domeniul patrimoniului.

Tot în acest an, noi, echipa Fundației MET, am avut onoarea să fim aleși să îl primim în vizită de lucru pe domnul Stephen Clark, directorul Birourilor de Legătură ale Parlamentului European din statele membre UE, împreună cu echipa sa, în cadrul campaniei instituționale de comunicare și informare privind noul buget pe termen lung al UE (2028–2034), desfășurată de Parlamentul European. Suntem onorați să fim parte a demersului său de colectare a poveștilor de succes care ilustrează impactul pozitiv al finanțărilor europene în comunități.

„Ne dorim să surprindem experiența Mihai Eminescu Trust ca asociație – lecții învățate, modele de bună practică, rezultate măsurabile și recomandări – pentru a le integra în comunicarea noastră publică (online/offline) și în dialogul cu factorii de decizie” – cu asta am contribuit, după spusele echipei domnului Clark.

Pentru următorii 25 de ani, îmi doresc ca echipa MET România să fie dornică să continue pe acest drum, să aducă bunăstare și noi oportunități de dezvoltare pentru membrii comunităților în care lucrăm.

Îmi doresc ca partenerii, susținătorii și colaboratorii noștri să ne fie în continuare alături și să se bucure împreună cu noi de toate realizările și impactul proiectelor.

Pentru țara noastră, îmi doresc conducători înțelepți, care să reușească, în sfârșit, să stăvilească corupția și să slujească binele tuturor cetățenilor.

Pe plan global, îmi doresc foarte mult să fie din nou pace în Ucraina, în Palestina și peste tot pe acest pământ.

Vă doresc ca, în anul 2026, să vi se îndeplinească multe dintre dorințe, pe plan personal și profesional!!! A spune „toate dorințele” poate ar fi puțin necumpătat în actualul context global. Dar poate anul viitor va fi posibil!

Misiunea și viziunea noastră

Noi la MET aplicăm o abordare integrată de dezvoltare durabilă care implică și responsabilizează cetățenii, contribuind la păstrarea autenticității patrimoniului și armonizarea acestuia cu nevoile comunității.

♦ Viziunea MET

Viziunea MET este de a genera mândrie și bunăstare în rândul membrilor comunităților construind împreună cu ei un viitor sustenabil prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural.

♦ Misiunea MET

Misiunea noastră este de a revitaliza comunitățile locale din România prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural, integrare multiculturală și încurajarea economiei locale.

25 ANI IN SLUJBA PATRIMONIULUI

Fundația Mihai Eminescu Trust (MET) a sărbătorit 25 de ani de activitate printr-un eveniment aniversar organizat la Conacul Apafi din Mălâncrav, un loc simbolic pentru misiunea și parcursul fundației. Evenimentul a reunit comunități locale, parteneri, susținători și prieteni ai MET, într-o atmosferă caldă, marcată de recunoștință și bucurie.

Aniversarea a fost, înainte de toate, un moment de mulțumire adresat tuturor celor care au fost alături de fundație de la început sau care s-au alăturat pe parcurs: comunităților din satele în care MET activează, partenerilor și colaboratorilor, echipei fundației, precum și tuturor celor care împărtășesc convingerea că patrimoniul cultural existent poate deveni un motor al dezvoltării comunitare.

Cu această ocazie, fundația a reflectat asupra amplitudinii și impactului activității sale. Dintr-un total de peste 1.300 de proiecte implementate în cei 25 de ani, au fost prezentate 10 proiecte reprezentative, alese pentru a evidenția diversitatea domeniilor de intervenție, caracterul inovator al soluțiilor propuse, impactul real asupra comunităților și valorile care au ghidat constant activitatea MET. Aceste proiecte simbolizează munca, dedicarea și parteneriatele construite în timp și ilustrează capacitatea fundației de adaptare și angajamentul său pentru viitor.

De peste un sfert de secol, MET dezvoltă și aplică în satele din sudul Transilvaniei modelul „Satul de sine-stătător”, un concept inovator de revitalizare comunitară, bazat pe o abordare holistică. Modelul pornește de la convingerea că patrimoniul construit este inseparabil de oameni, meșteșuguri, peisaj cultural și natural, economie locală, tradiții și relații sociale. Scopul acestui demers este revitalizarea comunităților prin valorificarea durabilă a resurselor locale, păstrând identitatea și autenticitatea fiecărui loc.

Conceptul MET se sprijină pe trei piloni principali:

- Patrimoniu construit, prin restaurarea clădirilor tradiționale cu tehnici și materiale locale și protejarea peisajului cultural și natural;
- Comunitate vie, prin activare civică, implicarea tinerilor și acces la educație și cultură;
- Economie locală, prin susținerea antreprenoriatului rural, a meșteșugurilor, agriculturii, gastronomiei și turismului cultural responsabil.

Sub umbrela acestui concept, MET a implementat peste 1.300 de proiecte în 10 județe, acoperind 94 de sate și 6 orașe, a reabilitat peste 700 de clădiri istorice, a calificat peste 400 de persoane în meșteșuguri tradiționale, a sprijinit peste 60 de inițiative antreprenoriale și a implicat peste 14.000 de copii și tineri în programe educative. Activitatea fundației este recunoscută la nivel național și internațional, devenind un reper pentru modul în care patrimoniul poate fi integrat în viața comunităților.

Evenimentul aniversar a avut astfel atât un caracter retrospectiv, cât și unul orientat spre viitor, reafirmând angajamentul MET de a continua să dezvolte proiecte relevante, sustenabile și cu impact pe termen lung, planificate și implementate „cu”, „prin” și „pentru” comunitate.

Pe parcursul întregului eveniment, Chef Daniela Graura, proprietar al Casa Terra și Local Gourmet, împreună cu echipa ei au avut grijă ca toți cei 250 de participanți la eveniment să fie răsfățați, cu un brunch delicios și cu o cină rafinată, pregătită din produse locale de sezon. Doamnele din Mălâncrav, care dețin puncte gastronomice locale, au făcut prăjituri după rețete preluate de la mamele lor.

MIHAI
EMINESCU
TRUST

25
ani years

Proiecte HORIZON

Fundația Horizon este o organizație din Tarile de Jos și unul dintre partenerii noștri apropiați. În anul 2000, chiar de la începutul activității noastre, am reușit să motivăm membrii Consiliului Director al Horizon Foundation să susțină activitatea noastră. De atunci, sprijinul lor continuu arată încrederea în acțiunile și misiunea noastră de revitalizare a comunităților locale din România, prin punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural.

Ateliere la Turnul și Bastionul Măcelarilor

Pe parcursul acestui an, fundația noastră a organizat o serie de ateliere educaționale practice, menite să îi reconecteze pe copii și participanți cu meșteșugul, creativitatea și sunetul, prin învățare experiențială.

Atelierul de restaurare mobilier, coordonat de Monica Manu (Maison Romantique), a readus la viață meșteșugul tradițional în Bastionul Măcelarilor. Participanții au lucrat cu lemn vechi, învățând răbdarea, precizia și respectul față de materiale, descoperind totodată satisfacția muncii manuale.

Atelierul de arte creative, coordonat de artistul vizual Teli Iacșa, s-a desfășurat pe parcursul a patru zile și i-a invitat pe copii să exploreze texturi, forme și imaginația. Folosind colajul, sculptura din hârtie, modelajul FIMO și materiale mixte, cei 13 participanți au creat povești vizuale personale, fiecare lucrând în propriul ritm și exprimând o perspectivă unică asupra lumii.

Atelierul de pictură pe lemn, coordonat de Zsolt Mathe, le-a oferit copiilor o introducere în bogata tradiție transilvăneană a mobilierului pictat. Participanții au învățat despre motivele istorice, modelele decorative și tehnicile de culoare, realizând propriile obiecte din lemn pictate manual.

Casa nr. 284 din Archita: restaurarea grajdului și a casei

În prezent, o echipă de meșteri lucrează cu materiale tradiționale la restaurarea grajdului și a casei principale. Dorim să finalizăm toate lucrările până în luna august 2026, când toată proprietatea va fi complet restaurată. Șura casei 284 este complet restaurată și dotată cu o bucătărie modernă, care este folosită de câțiva ani de către membrii comunității din Archita la festivalul cultural „Haferland” și la alte evenimente comunitare.

Centrul comunitar Bunești – studii tehnice

În final, comisia de specialiști a Institutului Național al Patrimoniului a aprobat documentația depusă pentru clasarea casei parohiale din Bunești pe lista monumentelor istorice. Proiectul tehnic și studiile de specialitate au fost finalizate de toți specialiștii implicați.

Casa Durutya–Eber, Sighișoara

În prezent, echipa fundației MET, împreună cu specialiști din domeniul restaurării, lucrează la elaborarea proiectului tehnic și la găsirea celor mai bune oportunități de valorizare a acestei case, care face parte din situl UNESCO al cetății Sighișoara.

Evenimente de conștientizare a patrimoniului cultural

Evenimentul „Ziua Mărului”, organizat în data de 13 octombrie la Mălâncrav, s-a bucurat de un real succes, reunind peste 500 de participanți. De la an la an, tot mai mulți membri ai comunității locale se implică activ în planificarea și desfășurarea acestui eveniment cultural, care aduce beneficii directe comunității. În acest an, majoritatea participanților au fost membri ai comunității locale din Mălâncrav.

Am observat, de asemenea, că numărul familiilor locale care au pregătit și oferit mâncare și produse tradiționale de casă a fost semnificativ mai mare comparativ cu anii anteriori.

Suntem profund recunoscători membrilor Consiliului Director MET Londra pentru sprijinul constant acordat timp de 25 ani, care a făcut posibilă realizarea unei serii de intervenții esențiale de conservare și valorizare a patrimoniului în foarte multe sate de importanță istorică din Transilvania. Prin contribuția lor, au fost abordate nevoi urgente de restaurare, dar și proiecte majore de restaurare au fost finalizate cu succes:

1. Ample lucrări de restaurare la Conacul și grădina Apafi

O parte semnificativă a sprijinului oferit de MET Londra în anul 2025 a fost direcționată către restaurarea Conacului Apafi, incluzând:

- restaurarea și vopsirea tuturor geamurilor și obloanelor
- repararea și vopsirea ușilor interioare și exterioare
- restaurarea fațadelor exterioare,
- refacerea completă a scării de acces
- fântâna din grădină.

Aceste lucrări au avut ca obiectiv conservarea identității arhitecturale a conacului, îmbunătățind în același timp stabilitatea structurală și accesibilitatea pentru public. Restaurarea fântânii din grădină a contribuit suplimentar la punerea în valoare a peisajului istoric din jurul conacului, consolidând valoarea sa culturală și educațională.

3. Restaurarea fațadei – Casa nr. 69, Cloasterf

MET Londra a susținut, de asemenea, restaurarea fațadei Casei nr. 69 din Cloasterf, un valoros exemplu de arhitectură tradițională locală. Intervenția a urmărit conservarea materialelor și finisajelor originale, precum și restabilirea coerenței estetice a clădirii în contextul satului istoric. Fațada restaurată contribuie în prezent în mod pozitiv la caracterul general și la integritatea vizuală a zonei protejate.

3. Lucrări de intervenție de urgență – Viscri, nr. 144

Cu sprijinul MET Londra, au fost realizate lucrări de intervenție de urgență la la proprietatea situată în Viscri, nr. 144. Aceste intervenții au fost necesare pentru a preveni degradarea structurală suplimentară și pentru a stabili elemente arhitecturale esențiale ale clădirii. Lucrările au contribuit la protejarea substanței istorice a imobilului și la crearea condițiilor pentru conservarea sa pe termen mediu.

4. Cofinanțarea fazei finale de restaurare a Bisericii Fortificate din Alma Vii

MET Londra a contribuit, de asemenea, prin cofinanțarea fazei finale a restaurării Bisericii Fortificate din Alma Vii, un monument de patrimoniu național de importanță majoră. Proiectul a fost finanțat în principal de Institutul Național al Patrimoniului, prin programul Timbrul Monumentelor Istorice.

Sprijinul oferit de MET Londra timp de 25 ani a avut un impact concret și de durată asupra conservării clădirilor și monumentelor istorice. De la intervenții urgente până la finalizarea unor proiecte de restaurare de amploare, acest parteneriat a contribuit semnificativ la protejarea patrimoniului cultural, la consolidarea identității locale și la promovarea practicilor responsabile de conservare în țara noastră.

Mulțumim sincer MET Londra pentru angajamentul și încrederea acordate, care continuă să joace un rol esențial în eforturile noastre de protejare a patrimoniului cultural în România.

Biodiversitate în comunitate

MIHAI
EMINESCU
TRUST

25
ani years

În inima sitului Natura 2000 Sighișoara–Târnava Mare, proiectul „Biodiversitate pentru comunitate” a spus o poveste frumoasă despre apropiere, curiozitate și responsabilitate față de natură. Împreună cu Școala Gimnazială „Zaharia Boiu” și cu sprijinul generos al Fundației pentru Parteneriat – Polgár-Társ Alapítvány și MOL România, am transformat malurile râului Târnava într-un spațiu viu, care inspiră și aduce oamenii împreună.

Pe parcursul verii și la începutul toamnei, poteca tematică de-a lungul râului a prins contur pas cu pas: panouri informative, bănci, coșuri de gunoi și mici detalii atent gândite, care au făcut zona mai primitoare, mai curată și mai ușor accesibilă. A devenit rapid un loc în care copii, profesori, părinți și locuitori ai orașului au venit să redescopere natura într-un mod diferit.

Atelierele „Pe firul apei”, concepute special pentru copii, au transformat fiecare vizită într-o aventură: urme de animale descoperite împreună, plante observate cu atenție, păsări ascultate și, uneori, mici miracole — precum întâlnirea cu o pereche de căprioare la apus. Cărticica de activități creată pentru potecă a devenit un companion prietenos, ajutând copiii să înțeleagă mai bine ecosistemul râului și încurajându-i să pună întrebări multe și bune.

Voluntarii au fost inima proiectului. Membri ai comunității, colegi, prieteni și elevi s-au implicat în montarea panourilor, curățarea potecii, instalarea băncilor și au lăsat în urmă un loc de care ne putem bucura cu toții.

Astăzi, poteca de pe malul Târnavii este mai mult decât un traseu amenajat. Este un punct de întâlnire între oameni și natură, un spațiu de învățare și liniște, un colț de oraș care respiră și inspiră.

Prin acest proiect, am adus comunitatea mai aproape de biodiversitate și am plantat semințele unei generații mai atente și mai responsabile. Povestea continuă — cu planuri noi, activități viitoare și aceeași dorință constantă de a proteja, descoperi și celebra natura care ne înconjoară.

Casa noastră Viscri

MIHAI
EMINESCU
TRUST

25
ani years

După cum probabil vă amintiți, anul trecut am demarat proiectul de restaurare a casei noastre din Viscri, nr. 140, proiect finanțat în cadrul Intervenției 7.1.1 „Conservarea, protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural UNESCO și de clasă A”, a Programului Regio – Programul Regiunea Centru 2021–2027, operațiune de importanță strategică la nivel regional, coordonată de Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru.

După finalizarea tuturor procedurilor prevăzute în lege, am reușit să începem în această vară lucrările de construcție și am realizat un progres semnificativ. Lucrările de restaurare la anexe au ajuns într-un stadiu avansat. În anul 2026 vom continua lucrările de restaurare conform calendarului.

Restaurarea bisericii fortificate din Criț

Datorită sprijinului oferit de Fundația M&V Schmidt, am finalizat lucrările de reparare a fațadelor bisericii fortificate. Am făcut toate intervențiile necesare pentru îndepărtarea pardoselii din biserică, care a fost infestată cu o ciupercă periculoasă. În anul 2026 continuă lucrările la pardoseală și la turnul bisericii.

Casa Șerbu & Scoala 'de vară MeET Heritage 03

Școala de Vară **MeET Heritage** a ajuns la cea de-a treia ediție, datorită unui proiect mai amplu, finanțat de Institutul Național al Patrimoniului prin programul Timbrul Monumentelor Istorice, proiect care asigură restaurarea integrală a acestei frumoase case din cetatea Sighișoarei, respectiv **Casa Șerbu** din Cetatea Sighișoarei.

În cadrul proiectului finanțat pentru restaurarea casei, am asigurat fonduri atât pentru ediția de anul viitor a Școlii de Vară (**MeET Heritage 4**), cât și pentru dialoguri comunitare cu specialiști în patrimoniu, menite să crească gradul de conștientizare privind importanța acestor proiecte pentru bogăția patrimoniului național.

MIHAI
EMINESCU
TRUST

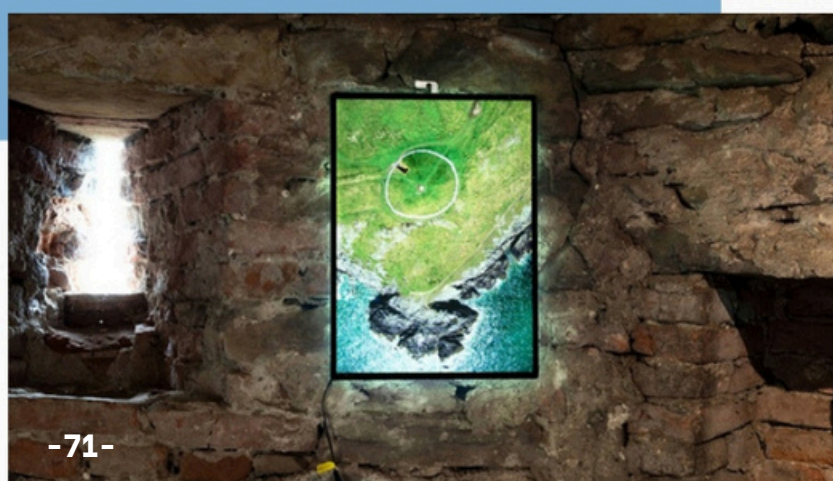
25
ani/years

și nenumărate alte activități

- Participarea la diferite emisiuni TV: Nocturne, Exclusiv în România, Reportaj de 1 Decembrie, La pas prin țară, România, te iubesc!
- Apariții în ziare și reviste: Washington Post, Country Life, Top 100 Manageri, ADZ, Hermannstädter Zeitung
- Prezentări și intervenții la diferite evenimente: Festivalul Haferland, YPO – Greater Europe Chapter, Climate Change Summit – ONG-uri cu impact
- Participarea la misiuni ale Consiliului Europei în cadrul evaluării și promovării Convenției de la Faro: Novi Sad, Serbia și Napoli, Italia

SATUL VISCRI, RENUMIT PENTRU AUTENTICITATEA SA

„DIN CREION, DIN VIS ȘI DIN OAMENI”

O CĂLĂTORIE PRIN VIAȚA ȘI CREAȚIA UNUI ARHITECT

TEXT: ARH. MARIANA COJOCARU

Ca membri apropiați ai familiei (soră, cumnat și nepot), care i-am fost alături în ultimii ani, atât în atelierul de proiectare, cât și în orele petrecute în afara firmei sale, Compact Deva, am hotărât să organizăm o expoziție retrospectivă care a avut deschiderea marți, 9 decembrie, la Centrul de Interacțiune „Bricks 4 Joy” din Orăștie.

S-au comemorat astfel 9 luni de la dispariția reputatului arhitect ILIE ILISIE POPA, model profesional pentru mine, mentor pentru fiul meu, arhitect, și colaborator pentru soțul meu. Am dorit ca expoziția să fie atât o recunoaștere a carierei artistice a omului de excepție, dar și un motiv de a menține mereu trează memoria unui om special și îndrăgit.

Imaginată ca un fir care a traversat timpul, expoziția a fost mai mult decât prezentarea unui om; a fost despre o continuitate de gândire, sensibilitate și meșteșug – moșteniri de la tatăl Popa Ilie și de la bunicul cu același nume.

Redau mai jos cuvintele rostite de mine la deschiderea expoziției:

„Este greu de spus cât de mult înseamnă această întâlnire de oameni, priviri, gesturi și povești. Sper să fie o seară care se transformă în amintiri durabile, iar amintirile, în parte din identitatea noastră. Este o expoziție despre memorie, rigoare, echilibru, cu secvențe din lucrările unui om care a făcut din meseria sa o inimă desenată cu compasul și rigla.

Această expoziție este o călătorie prin viața și creația unui arhitect, dar și prin rădăcinile unei familii în care, timp de patru generații, s-a construit cu gândul, cu mâna și cu sufletul.

Fiecare plan, fiecare fotografie, fiecare detaliu poartă o poveste despre timp, despre locuri, despre felul în care arhitectura poate deveni o formă de iubire. Este un omagiu adus fratelui meu, dar și tatălui și bunicului meu, și tuturor celor care au crezut că a construi înseamnă, înainte de toate, a dăruia. Dedic această expoziție fratelui meu, arhitect Popa Ilie – din Orăștie: Bine ai venit acasă!”

Popa Ilie Ilisie a absolvit Institutul Politehnic „TRAIAN VUIA” Timișoara, în domeniul arhitecturii, în anul 1973, iar ulterior, în 1976, Institutul de Arhitectură și Urbanism „ION MINCU” București.

A profesat ca arhitect proiectant la Institutul de Proiectare Hunedoara, iar din 1993 ca arhitect proiectant în cadrul firmei SC COMPACT SRL Deva, unde a realizat numeroase proiecte de arhitectură, restaurare și urbanism. Dintre acestea, cele mai importante fiind lucrările realizate în cadrul Ansamblului Mănăstirii Prislop și Centrul pentru conservarea Bio- și Geodiversității ca suport al dezvoltării durabile și creșterii economice a Țării Hațegului-Retezat.

A participat la congrese, expoziții internaționale și a făcut parte din delegația profesională de informare privind strategii urbane, istorie și tradiție – China – Pechin (Beijing), Japonia – Tokyo, Osaka, Kyoto, Nara, Yokohama, în 1983.

A fost membru al Uniunii Arhitecților din România din 1976 și președinte al Filialei Județene Hunedoara, ulterior al Filialei UAR Hunedoara-Gorj, membru fondator al Ordinului Arhitecților din România, fiind președinte al Filialei Teritoriale Hunedoara până în 2011, vicepreședinte din 2011 și membru al Registrului Urbaniștilor din România din 2005.

A elaborat proiecte pentru reabilitarea a peste 300 de școli și licee, sediul ASE București din Deva, a proiectat cinci biserici, trei fabrici SEWS, un spital, spații comerciale, hoteluri, proiecte de restaurare a unor castele și conace, planuri urbanistice.

Un sector aparte al expoziției îl reprezintă premiile și aprecierile primite de-a lungul celor aproape cinci decenii de activitate de la Camera de Comerț și Industrie a Județului Hunedoara, monografii, alte distincții și diplome din partea Academiei Române, a Patriarhiei Române, a Universității Politehnice Timișoara etc.

Domnul academician Păun Ion Otiman – secretar general al Academiei Române – a scris cu ocazia inaugurării Centrului de Cercetări al Academiei Române din localitatea Berthelot:

„Arhitect ILIE POPA – cum puțini arhitecți mai găsești în România. Cea mai grea problemă în proiectul pentru reabilitarea Conacului Berthelot din Țara Hațegului și realizarea sa a fost găsirea unui proiectant, unui arhitect de formație clasică, care să readucă așezământul Nopcsa-Berthelot la aspectul și forma din perioada sa de glorie. După mai multe căutări, l-am găsit în persoana arhitectului din Deva, Ilie Popa. Trecătorul prin Țara Hațegului, cel care poposește numai câteva clipe în fața Centrului pentru Dezvoltare Durabilă în Țara Hațegului, așa cum arată din octombrie 2010, îmi va da dreptate: ce păcat că România are așa de puțini arhitecți de talia, talentul și geniul lui Ilie Popa.”

Aducând în prim-plan 193 de exponate, imagini cu lucrări reprezentative, planșe, 9 filme cu animații la soluțiile diferitelor proiecte și unele documente originale (o autorizație de construire din anul 1921 și una din 1929, instrumente de desen, schițe de concept și detaliu, desene în creion pe calc, manuscrise), s-a dezvăluit publicului ideea de continuitate, dar și talentul și exigența pentru „construirea” de spații de către bunic, tată și fiu. Am prezentat imagini cu lucrările lor care s-au materializat, dar și proiecte ale arhitectului Popa rămase pe hârtie, să poarte în ele semnătura sufletului său mare.

Sensibilitatea lui artistică a pornit din adolescență, Ilie fiind un pasionat de saxofon, clarinet și acordeon, instrumente ce surprind versatilitatea artistului. În 2018, într-un articol din revista BIUAR, Popa Ilie Ilisie scria:

„Am fost și la concursuri, conferințe, și la OAR, și la UAR. Am fost în China, Estonia, SUA, Franța, Germania, Japonia, Rusia, Italia etc... Da, de la Deva... din pix! Am făcut tot ce am: familie, casă, cunoaștere, numai din arhitectură, pentru că ea a învins în lupta cu saxofonul. Și nu regret!”

Astăzi, expoziția „Din creion, din vis și din oameni”, dedicată arhitectului Popa Ilie Ilisie, a prins viață într-un mod aparte. Găzduită la Centrul de Interacțiune „Bricks 4 Joy”, aceasta a fost prezentată elevilor secției de arhitectură și arte plastice de la Liceul de Arte „Sigismund Toduță” Deva.

Am descoperit împreună aproape 200 de exponate – imagini, planșe și obiecte – într-un cadru relaxant, cu ceai cald din fructe și muzică de saxofon în surdina. Curioși și entuziasmați, viitorii arhitecți au dorit să afle mai multe despre munca de creație, despre lucrul în echipă și responsabilitățile șefului de proiect.

Le mulțumim conducerii liceului pentru frumoasa colaborare și profesorilor care au fost alături de elevi în această experiență inspirațională.

EXPOZIȚII ȘI EVENIMENTE CULTURALE SIBIENE

INFO 7

DE DORIN BOILĂ

**„PANORAMA TRANSILVANIA” –
FOTOGRAF STEFAN JAMMER**

PARTEA II-A

În toamna lui 2025, la Centrul evanghelic german „Casa de Cultură & Dialog Friedrich Teutsch”, aflat în axul Parcului intramuros ASTRA, în ansamblul Bisericii evanghelice Sfântul Ioan (Johannes), a fost deschisă publicului o impresionantă expoziție documentară asupra comorilor ambientale și mai ales de arhitectură din Transilvania - aceea devenită în ultimul mileniu un habitat multiconfesional, deci multicultural.

Panourile au cuprins o mică parte din materialul fotografiat cu răbdare de artistul fotograf Stefan Jammer, plus texte documentare pe capitolele pe care a fost ordonat un extras din volumul total de cca 6.000 de imagini. În prezența acestui semnificativ fapt de cultură, am două observații care mi se par importante:

a) Expoziția și materialul fotografic realizat sunt de o valoare documentară inestimabilă, mai ales în această zonă contemporană în care tranziția tot mai accelerată schimbă efectiv de la o zi la alta peisajul natural, peisajul construit și cel agricol - deci întreg Peisajul Cultural al fiecărei regiuni. Știm cu toții că Transilvania este în mod special dăruită cu valori de patrimoniu istoric, așa că acțiuni de genul celei descrise se constituie ca un relevu fotografic al acestui patrimoniu, în întreg contextul peisager contemporan.

b) Un element cu totul inedit se adaugă valorii culturale a acestui demers: situația geo-politică din estul Europei, devenită teatru de operațiuni militare (de tip clasic, dar și de tip nou ca operațiuni aeriene, plus un nemaîîntâlnit război pe internet), reconfigurează inclusiv viața politică și culturală a comunităților aflate aproape de granițele Ucrainei. Astfel că o asemenea expoziție capătă și valențele unei atitudini de strategie culturală, afirmând explicit că în componența Peisajului cultural românesc, mai ales în zona Transilvaniei, opțiunea europeană este înscrisă definitiv, prin: moștenirea culturală a unei populații vest-europene saxone, care a modelat aici viața economică și social-inter-comunitară, în relația cu populația autohtonă și alte etnii ținând de imperiile politice central-europene; istoria principatului transilvan, care, având componenta etnică românească legată de celelalte principate extracarpătice, s-a poziționat exclusiv în opțiunile politic-civilizaționale pe orientarea spre vestul european.

MĂNĂSTIRI

Tradiția monastică transcende religiile, implicând viața ascetică, contemplativă. Viața monastică creștină începe cu Părinții deșertului în secolul III d.Hr., începuturile în Europa datorându-se Sf. Martin de Tours în 361; apogeul a fost atins cu mendicanții (călugării cerșetori), în Evul Mediu clasic.

Abația cisterciană de la Cârța, fondată la 1202, se datorează regilor arpadieni. Construcția în piatră a mănăstirii a debutat în anii 1220. Prima fază, tributară romanului târziu, implicând planul general al mănăstirii, a fost curmată de invazia tătară din 1241. În a doua fază, a goticului matur, în anii 1260-1300, au apărut biserica și aripa estică a mănăstirii; a fost demantelat vechiul oratoriu, pe fundațiile căruia a fost ridicată aripa nordică a transeptului cu perechea sa de capele. Aripa sudică a mănăstirii a fost construită până în anii 1320. Corul poligonal găzduiește astăzi biserica evanghelică a comunei.

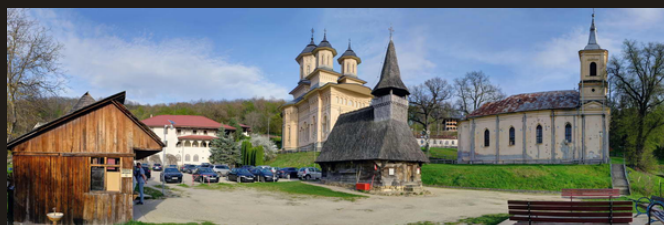
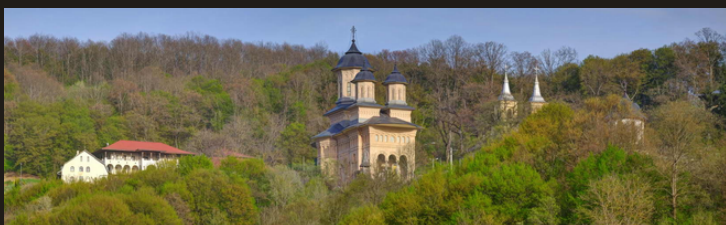
Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus a fost înființată la 1698 lângă o biserică de lemn având dublu hram, Adormirea Maicii Domnului și Izvorul Tămăduirii, construită în 1657 de vornicul Preda Brâncoveanu. În anii 1696-1707 s-a construit o biserică de zid, ctitorită de Sfântul voievod valah Constantin Brâncoveanu. În 1926 a început restaurarea bisericii, cu sprijinul Casei Regale a României. A urmat refacerea mănăstirii și amenajarea domeniului, după 1980.

Mănăstirea și biserica franciscană din Șumuleu Ciuc - Miercurea Ciuc, au fost ridicate sub forma gotică în secolul al XV-lea cu sprijinul lui Iancu de Hunedoara. Biserica are hramul Vizitației, iar capela - al Sf. Ioan Botezătorul. În secolele XVI-XVII, mănăstirea fortificată a funcționat și ca loc de refugiu, forma finală căpătând-o în anii 1773-1779. Biserica barocă, construită de arhitectul Konstantin Schmidt în anii 1804-1834, a fost sfințită în 1876.

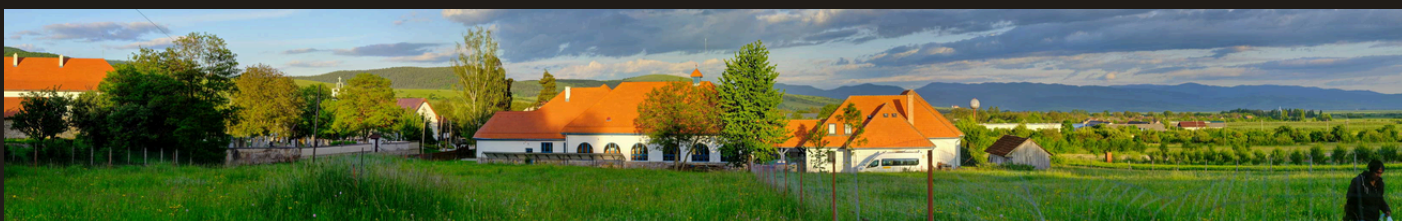

Mănăstirea Prislop este situată lângă satul Silvașu de Sus - Hunedoara. Biserica mănăstirii a fost zidită în 1564 de către domnița Zamfira, fiica lui Moise Vodă din Țara Românească, în apropierea unui lăcaș vechi. Obștea monahală este atestată din 1399, după 1700 lăcașul devenind mănăstire greco-catolică a ordinului bazilian. În 1948, lăcașul a fost ocupat de Biserica Ortodoxă, stareț fiind călugărul Arsenie Boca. În 1959, mănăstirea a fost închisă - la 1975 redevenind lăcaș monahal, pentru maici.

Mănăstirea romano-catolică din Teiuș, inițial franciscană, apoi paulină, a fost ctitorită de lăncu de Hunedoara. Lăcașul a fost construit în anii 1454-1455. În 1603 lăcașul a fost distrus de armata lui Moise Secuiul, rămânând doar zidurile. În 1701, nobilul Ștefan Apor a refăcut mănăstirea; lăcașul redeschis în 1703 ca mănăstire paulină a funcționat până la desființarea ordinului în 1786, în contextul reformelor iozefine, când biserica a devenit parohială.

Mănăstirea franciscană Sf. Maria din Deva a fost fondată la începutul secolului al XVIII-lea de călugării Provinciei bulgare a Ordinului Franciscan, sprijiniți de imigranți catolici din Ciprovaț, veniți în masă și în Transilvania, în urma persecuțiilor turcești după răsoala din 1688. În 1712, călugării franciscani și 43 de familii se stabilesc la Deva și încep construirea cartierului bulgar și a bisericii catolice. În 1714 călugării primesc aprobarea construirii bisericii catolice din Deva și, cu sprijinul populației, construiesc centrul monastic. Primul lăcaș de cult a existat până în 1723, când a fost înlocuit cu cel de astăzi, complexul monahal fiind terminat în 1764. În 1948, printre bunurile ordinelor religioase etatizate se număra și imobilul școlii franciscane din Deva. Din 1991-1992, la inițiativa călugărului Csaba Bőjte, prin Fundația Sf. Francisc, mănăstirea s-a transformat în casă de copii orfani, fundația facilitând îngrijirea a peste 2.500 de copii în 26 de instituții.

Mănăstirea Franciscană din Lăzarea - Harghita a fost construită pe locul în care, din 1642, au existat cinci capele dispuse în cruce, donate Ordinului franciscan în 1665. Mănăstirea a fost construită în anii 1669-1752 sub formă de patrater, tipică mănăstirilor franciscane din Transilvania, la colțul din sud-est fiind alipită biserica cu hramul Adormirea Maicii Domnului, purtând amprenta barocului târziu. Mănăstirea a găzduit timp de peste 150 de ani o școală elementară. Din 1951 a fost abandonată, Ordinul fiind interzis. Azi, franciscanii observanți au revenit, iar mănăstirea găzduiește tabăra de creație de la Lăzarea.

Mănăstirea franciscană din Călugăreni a fost ctitorită în secolul al XVII-lea de familia nobiliară Tholdalagi pentru călugări franciscani veniți din Bosnia. Călugării au construit o capelă din piatră, în 1666 mănăstirea din lemn fiind înlocuită cu edificiul din piatră actual; capela transformată în biserică a fost finalizată la 1678. Din 1669, în mănăstire a funcționat, peste un secol, un gimnaziu, iar după mutarea acestuia la Târgu Mureș, o școală primară.

La Estelnic, primii călugări franciscani au sosit în 1677. Mănăstirea din lemn de lângă vechea capelă Sf. Gheorghe a fost sfințită în 1690. Biserica mănăstirii a fost construită în anii 1710-1729, păstrând elemente din vechea capelă. Mănăstirea de piatră a fost finalizată în 1750. După incendiul din 1921, în locul mănăstirii a fost construită, în 1926, o biserică-școală. În 1951, din ordin politic, călugării au fost deportați la mănăstirea Radna. Din vechea mănăstire de la 1690 a mai rămas doar sacristia dublă, actualmente sală de mese.

Mănăstirea franciscană din Vințu de Jos, cu hramul Sf. Petru și Pavel, datează din prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Actuala biserică a fost ridicată în anul 1726 de franciscanii bulgari, alungați de autoritățile otomane în urma răscoalei de la Ciprovăț (1688), după ce la 1719 episcopul a aprobat construirea bisericii pe cheltuiala catolicilor bulgari.

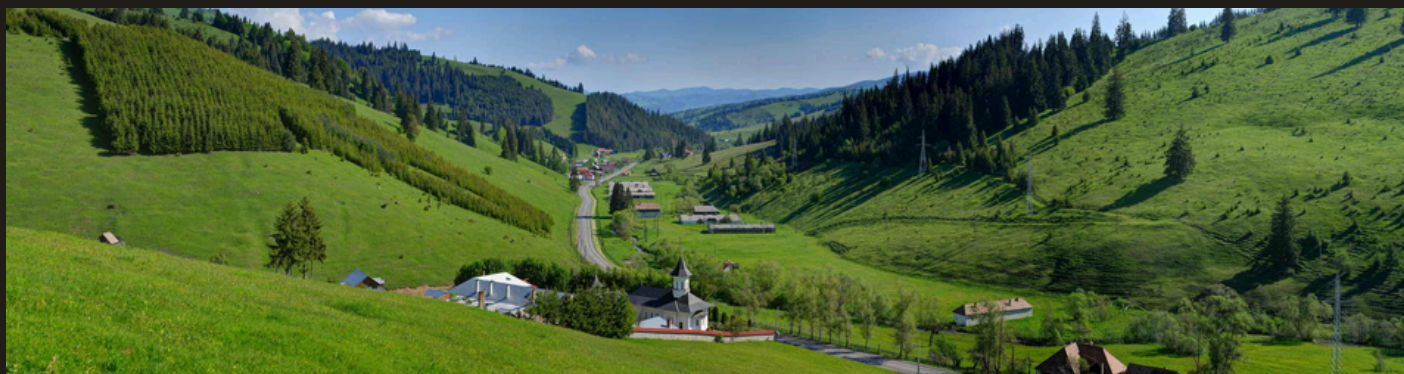

Mănăstirea Sf. Ana - Rohia a fost ctitorită de preotul Nicolae Gherman în numele fiicei sale, care a murit la vârsta de 10 ani. În 1923, preotul a construit o bisericuță din piatră și cărămidă și o casă monahală. Mănăstirea sfințită în 1926 a rămas la stadiul de schit din cauza accesului greu în deal. În anii 1965-1992 au mai fost construite 8 clădiri utilitare. După 1990, obștea mănăstirii a crescut, astfel că, în 1996, în locul vechii bisericuțe, s-a construit una nouă.

În mănăstirea Nicula, în apropierea orașului Gherla, viața monahală a început din secolul al XIV-lea, prin viețuirea în zonă a călugărului pustnic Nicolae. Pe la 1552 ar fi existat în zonă un schit ortodox, în cadrul Mitropoliei Ardealului. După unirea acesteia cu Biserica Romei în anul 1698, aici se ridică o biserică de lemn, mănăstirea greco-catolică dăinuind până în 1948. În 1767, Papa a acordat indulgență pleneră pelerinilor care veneau la mănăstirea din satul Nicula la marile sărbători marianice, fiind un important centru de pelerinaj din Ardealul de Nord, atât greco-catolic, cât și ortodox. Biserica de lemn (în 1973 dispărută în incendiu, înlocuită cu cea din satul sălăjean Gostila) și cea zidită din anii 1875-1879 au adăpostit de-a lungul timpului icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, pictată în 1681. Mănăstirea Nicula este înscrisă pe Via Mariae, ruta de pelerinaj de 1.400 km care leagă Bazilica Mariazell din Austria de Mănăstirea Șumuleu Ciuc.

Din secolul al XV-lea a existat în partea de vest a Făgărașului o mănăstire catolică, distrusă în secolul al XVI-lea. În anii 1737-1742 s-a construit noua biserică a franciscanilor, parterul mănăstirii fiind terminat în 1752. Din 1747 a funcționat și o școală lângă mănăstire. După marele incendiu din 1760 încep lucrările la clădirea rococo a bisericii închinată Sfintei Treimi la 1782. Mănăstirea cu parter și etaj a fost finalizată în același stil.

Mănăstirea Râmeț, unul dintre cele mai vechi așezăminte călugărești din Transilvania, a fost ridicată în Munții Trascăului, lângă râul Geoagiului. Bisericuța cu hramul Izvorul Tămăduirii poartă al treilea strat de fresce, pictat la 1377, fiind una din puținele biserici românești de piatră databile în secolul al XIII-lea. Biserica nouă dedicată Sf. Petru și Pavel a fost finalizată în 1986.

BIM MUTĂ COMPETIȚIA DIN ZONA DE PRODUS ÎN ZONA DE DATE

ARHISPEC

În 2026, digitalizarea din construcții intră într-o etapă de maturitate clară. După ani în care BIM a fost perceput fie ca un instrument tehnic, fie ca o cerință impusă punctual prin caiete de sarcini, accentul se mută decisiv de la modelare la valoarea informației. Nu geometria este problema, ci modul în care datele sunt structurate, livrate și utilizate pentru decizii reale: de buget, de risc, de calendar și de operare.

Această schimbare nu este teoretică. Analiza pieței arată că firmele care au crescut constant în ultimii ani, sunt în majoritate, cele care au investit în procese, nu doar în output vizual. Controlul informației, predictibilitatea livrărilor și capacitatea de a coordona echipe, date și decizii complexe devin avantaje competitive măsurabile.

Un exemplu relevant vine din zona birourilor care operează la scară mare. În cazul Leviatan, implementarea BIM a fost doar primul pas într-o strategie mai amplă de integrare a datelor. După adoptarea standardelor BIM, compania a dezvoltat propria platformă CIM (Construction Information Management), menită să conecteze fluxurile esențiale din jurul echipelor de proiectare. Mai recent, această abordare a evoluat către AIM (Artificial Intelligence Management), un cadru organizațional care folosește datele și instrumentele de AI pentru a crește eficiența operațională. Este un exemplu clar de trecere de la BIM ca metodă de proiectare la BIM ca infrastructură informațională.

La nivel european, presiunea se intensifică din mai multe direcții. Standardele de management al informației, precum ISO 19650, sunt tot mai des cerute explicit în proiecte publice și private. Cerințele ESG mută atenția spre trasabilitate și auditabilitate. În paralel, dezvoltarea Digital Product Passport (DPP), prevăzută de noul regulament european pentru produse sustenabile, va obliga producătorii să furnizeze date clare despre compoziție, impact și ciclul de viață al materialelor. Toate aceste informații trebuie să ajungă coerent în proiect, nu ca documente disperate, ci ca date utilizabile în decizie.

Pentru proiectanți, acest context marchează un punct de inflexiune. BIM nu mai poate fi tratat ca un „layer” separat de realitatea economică a proiectului. Modelele digitale devin instrumente de coordonare a riscului, nu doar de verificare geometrică. Un model bine structurat permite anticiparea conflictelor, simularea scenariilor de execuție și corelarea deciziilor de proiectare cu bugetul și calendarul. Așa cum observa și Cătălin Podaru, piața s-a maturizat: clienții nu mai caută proiecte rapide și atractive vizual, ci soluții bine fundamentate, cu bugete realiste și o înțelegere clară a ciclului de viață al clădirii.

Aceeași logică se extinde rapid și către producători. În 2026, simpla furnizare a unei fișe tehnice nu mai este suficientă. Produsele trebuie să fie „citibile” digital: cu parametri clari, structurați, compatibili cu fluxurile BIM și ușor de integrat în modele colaborative. Producătorii care pot livra date coerente, actualizate și conforme cu standardele internaționale sunt deja preferați în proiecte complexe, pentru că reduc incertitudinea și riscul pe lanțul de decizie.

Un rol central în acest ecosistem îl are mediul comun de date (CDE). Tot mai multe proiecte cer existența unui CDE funcțional, în care informația este unică, trasabilă și controlată. Experiența din șantierele complexe arată clar că acolo unde datele sunt gestionate corect, apar mai puține erori, coordonarea interdisciplinară este mai eficientă, iar deciziile sunt documentate. BIM începe să funcționeze ca limbaj comun între beneficiar, proiectant și constructor, nu ca un instrument izolat într-un departament.

Pentru piața din România, 2026 este un an de decizie. Adoptarea BIM rămâne inegală, iar lipsa unui cadru normativ unitar face ca multe inițiative să depindă de voința individuală a companiilor. Totuși, presiunea externă — proiecte finanțate european, cerințe de transparență, competiția internațională — transformă lipsa maturității digitale într-un dezavantaj real. Companiile care tratează BIM, datele de produs și managementul informației ca investiții strategice, nu ca obligații de bifat, își cresc șansele de a participa la proiecte majore și de a construi poziții solide pe termen lung.

În final, miza nu este tehnologia în sine, ci calitatea deciziilor pe care aceasta le face posibile. În 2026, datele devin infrastructura invizibilă a proiectului construit. Iar cei care știu să le structureze, să le interpreteze și să le folosească inteligent vor avea un avantaj clar într-o piață tot mai selectivă.

IN MEMORIAM

GABRIELA POP

Ne-am luat adio de la doamna Pop, de la Gabi, de la prietena mea de peste 35 de ani, de la omul minunat alături de care am îndrăznit, în anul 1990, să realizăm prima construcție „internațională” din țară; de la conducătorul remarcabil de echipe mari și mici, liderul de numele căruia se leagă Proiect București, București Internațional Proiect și, mai ales, o anumită idee despre arhitectura care se face într-o familie mare și unită. Această mare familie a fost alături de familia ei, Mira și Paul, și în momentul despărțirii. Am fost cu toții împreună, uniți, îndurerați.

Lorin Niculae a scris rânduri extraordinare care urmează și pe care le simțim cu toții.

ILEANA TUREANU

Doamna Pop era o ființă elevată, elegantă, eficientă, directă, francă și plină de tact, care asigura managementul foarte complicat al diverselor echipe de proiectare și relația cu beneficiarul.

Se spune că arhitectura întruchipează cel mai fidel spiritul unei epoci, iar adevărul acestui enunț constă în interdependența dintre numeroasele și foarte complicatele procese care, împreună, sunt responsabile de proiectarea și construirea efectivă a clădirilor. Există multe feluri de arhitectură, iar arhitectura construită este doar unul dintre ele. La rândul ei, arhitectura construită poate avea diferite forme de geneză, una dintre cele mai frecvente fiind dorința unui beneficiar de a transforma o proprietate într-un spațiu mai bun, mai util, mai frumos și mai valoros, prin construirea unei clădiri noi sau prin reabilitarea uneia existente.

În acest caz, beneficiarul — fie o persoană particulară care își dorește o locuință, fie un lanț hotelier care intenționează să se dezvolte, fie o bancă ce are nevoie de un nou sediu etc. — discută cu un arhitect și un urbanist pentru un proiect; apoi aceștia colaborează cu ingineri, tehnologii, deviziști și alți experți în cadrul echipei de proiectare; ulterior, edificiul se autorizează și se construiește. Am condensat, în această frază plină de omisiuni, un număr uriaș de acțiuni și unul foarte mare de specialiști a căror experiență intervine, într-o etapă sau alta, într-un proces care poate dura de la trei ani la decenii sau chiar secole.

De regulă, numele arhitectului rămâne dăltuit în piatra de lângă intrarea principală, uneori și numele inginerului structurist. Însă, în opinia mea, ar trebui menționat și numele acelor oameni care, prin inteligența, efortul și diplomația lor, reușesc să creeze cadrul în care arhitecții pot proiecta clădiri remarcabile. Una dintre aceste persoane este Gabriela Pop, directoarea firmei București Internațional Proiect (BIP).

Am cunoscut-o în 1994, când, student fiind, am fost cooptat în echipa de proiectare dedicată consolidării și reabilitării hotelului Intercontinental din București. Eram student peste drum, la Facultatea de Arhitectură, în anul al doilea și, fiind cel mai tânăr membru al echipei, mi se spunea „copilul”. Doamna Pop era o ființă elevată, elegantă, eficientă, directă, francă și plină de tact, care asigura managementul extrem de complex al diverselor echipe de proiectare, relația cu beneficiarul, cu autoritatea publică locală și cu antreprenorul general. Avea un chip nobil, o privire plină de lumină și asculta cu răbdare problemele ivite, pentru ca apoi, foarte rapid, să găsească o rezolvare satisfăcătoare pentru toate părțile implicate, chiar și atunci când era vorba despre conflicte.

Așa i-am spus la început — „doamna Pop” — și tot așa i-am spus până astăzi, când uneori mi se întâmplă să fiu cel mai vârstnic personaj dintr-o încăpere animată. Și asta pentru că doamna Pop era, în cel mai strict și autentic sens al cuvântului, o doamnă. Cu o educație desăvârșită și o mare deschidere spre cultură, avea un umor fin și o ironie spumoasă, care o ajutau să facă față oricărei situații ivite într-un mediu concurențial acerb și într-un context economic și social aflat într-o permanentă schimbare.

Participa cu plăcere la ședințele de proiectare, unde era nu doar manager, ci și inginer de structuri. Nu intervenea în proces și cred că venea, adesea, doar de dragul celor care se adunau în jurul mesei pentru a găsi cele mai potrivite soluții. Acolo, în jurul planșetei, ca și în birourile BIP, am întâlnit profesioniști desăvârșiți și oameni minunați, de la care am învățat enorm și care m-au format. Lor le datorez o mare parte din ceea ce sunt astăzi.

Proiectând împreună, am realizat că una dintre înzestrările extraordinare ale doamnei Pop a fost tocmai aceea de a-i putea aduna laolaltă pe cei mai buni profesioniști și de a-i face să fie cei mai buni împreună, dar și unii pentru alții.

În 2004, cu ocazia împlinirii a zece ani de la înființarea BIP, doamna Pop a oferit tuturor angajaților și colaboratorilor apropiați, precum și familiilor acestora, o excursie în Turcia — un prilej de apropiere, de tihnă și de delectare culturală. Pe puntea vasului care traversa Bosforul, vântul era tăios, iar frigul venit dinspre Marea Neagră grăbea parcă apusul, străpuns de miile de lumini ce se aprindeau pe maluri. Puntea s-a golit, dar doamna Pop a rămas în centrul unui mic cerc de colegi, discutând despre drapajele statuiilor elenistice văzute în muzeul de arheologie și simțind, în nări, parfumul mărilor străbătute odinioară de strămoșii ei.

Așa am evocat-o când, în urmă cu câteva zile, ne-am luat rămas-bun de la ea. Acolo, în capela cimitirului Bellu, devenită neîncăpătoare, ne-am reîntâlnit cu toții, chemați de copiii doamnei Pop, Mira și Paul, de care ea a fost mereu foarte mândră: o mare familie formată din arhitecți, ingineri, antreprenori, secretare, patroni de fabrici și hoteluri, traducători, bancheri, șoferi, avocați, muzicieni, muncitori și medici, dar și din toți cei pe care doamna Pop i-a luat lângă ea și i-a ajutat, într-un moment sau altul al vieții.

S-au adunat oamenii care, împreună cu doamna Pop, au proiectat și construit zeci de clădiri reprezentative din București, din țară și din străinătate, de-a lungul câtorva decenii. Eram triști că ne despărțeam de doamna Pop, dar bucuroși că ne revedeam, ca niște rude care, din grabă sau indolență, uită să se mai vadă și o fac doar printre coroane, cântări și rugăciuni. Am simțit atunci, cu putere, că acesta a fost un ultim cadou al doamnei Pop pentru noi toți: un cadou construit cu noblețe, inteligență, asiduitate, cultură și foarte multă dragoste. La fel ca o casă. La fel ca o familie.

LORIN NICULAE, profesor la Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București.

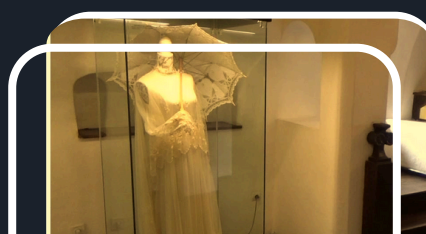
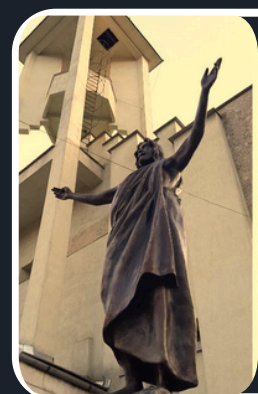
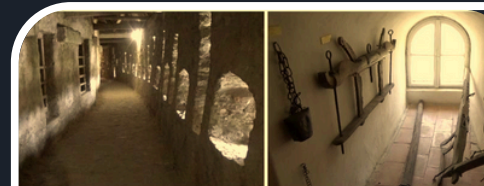

PRIMIM DE LA CITITORI

JURNAL DE CĂLĂTORIE

autor:

Alexandru ANTONESCU

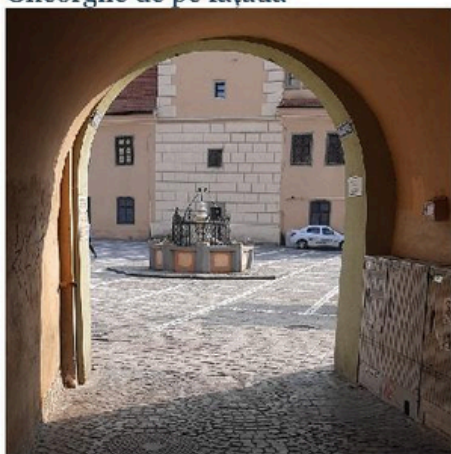
Pentru că în ultimii (zeci de) ani mi-am făcut vacanțele aproape numai "afară", ca să compensez ce n-am putut face în tinerețe, am hotărât ca în fiecare an (cât oi mai putea adică nu foarte mult...) să fac măcar o plimbare prin țară; deci anul trecut am petrecut o săptămână în Ardeal, de la sud la nord

BRAȘOV

La Brașov mai fusesem de câteva ori înainte de '89 deci cunoșteam vag (!) orașul, am stat aproape de centrul istoric, pe cel nou, cu mall și blocuri, recunosc că l-am neglijat

am pozat și clădiri mai puțin celebre dar care mi-au plăcut; în dreapta o fostă vilă din 1903, transformată după Unire în biserică ortodoxă, că nu erau; eu n-am știut de asta (intrarea e pe o străduță în dreapta), am aflat din Wikipedia după ce m-am întors, remarcasem doar mozaicul cu Sf. Gheorghe de pe fațadă

tot prin Brașov, nu mai știu exact pe unde erau

Piața Sfatului, "monumentul cărților" (reclamă la o librărie?) și un flash-mob pe care l-am prins întâmplător, nu știu cu ce ocazie era

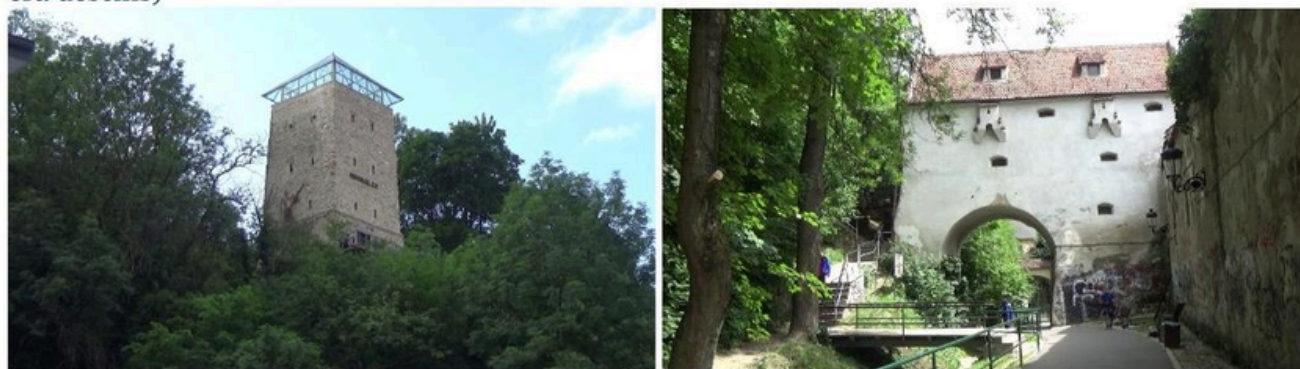

Biserica Neagră, greu de prins în întregime cu slabele mele instrumente, și statuia lui Honterus, cam amenințătoare din acest unghi

o intrare laterală în Biserica Neagră și ceva din interior

"După Ziduri": Turnul Negru, chiar s-a schimbat radical de când îl știam eu (acum 40+ ani...), din păcate n-am avut timp să urc, și bastionul Graft, nici aici n-am avut timp să intru (de fapt nu știu dacă era deschis)

Poarta Ecaterina, într-un parc liniștit

Strada Sforii, cea mai îngustă din oraș (sau din lume, nu mai știu...) devenită expoziție de graffiti, cu acordul primăriei, și biserica Sf. Nicolae din Șchei, din păcate era târziu când am ajuns aici; oricum o știam bine de pe vremuri

Aleea Brediceanu, sub Tâmpa că mai sus n-am urcat, dar am făcut mai multe poze aici, cu fortificațiile restaurate și panorama orașului

de aici se vede bine (mai întreagă) Biserica Neagră, iar în spate Turnul Alb și niște vile pe dealul Warthe, probabil ale unor bogați

revenind în oraș, celebrul hotel Aro Palace (sincer mi s-a părut cam jerpelit, chiar credeam că e închis dar era lume pe terasă) și mai vechiul hotel Coroana, unde am stat și eu cu foarte mult timp în urmă (se numea "Postăvarul") în condiții cam precare; acum, din păcate, era închis de tot.

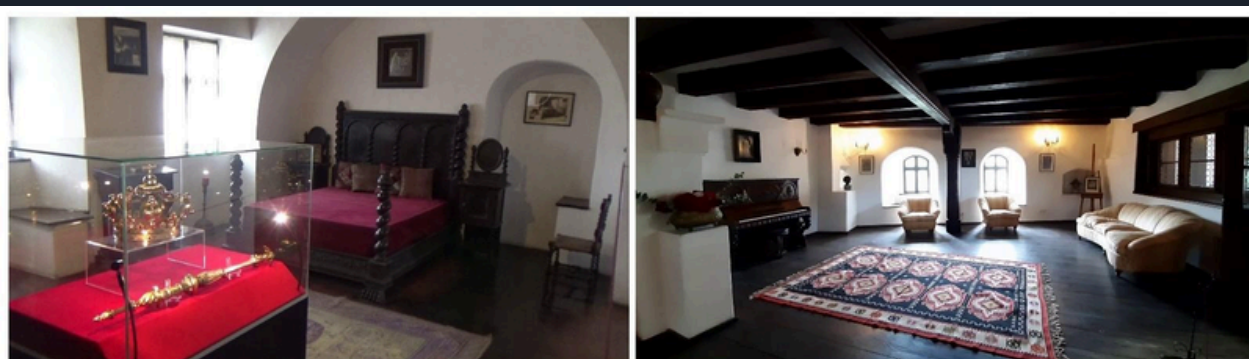

BRAN

Ca la Brașov și în celelalte locuri, la Bran a fost ca și cum aș fi ajuns pentru prima dată, deși, bineînțeles, am mai fost acolo dar de atunci a trecut extrem de mult timp - în cazul Bran, probabil în jur de 50 de ani (!)

interiorul a fost reamenajat, multe piese amintesc de familia regală, sunt și câteva exponate pe tema Dracula dar cam kitschoase pentru gustul meu, nu apar în imaginile de mai jos

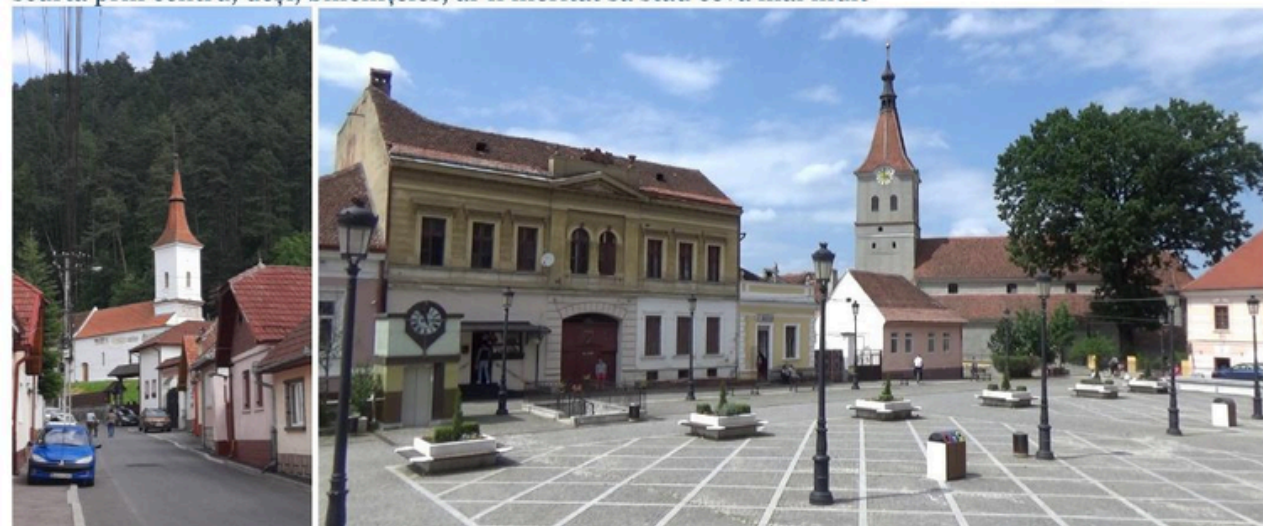

până să vină autobuzul am petrecut ceva timp în micul muzeu al Satului Brănean, un loc foarte liniștit (în contrast cu bazarul din apropiere), mai ales că toate casele erau închise iar vizitatori nu prea erau

RÂȘNOV

Aici am făcut chiar numai act de prezență (și am mâncat, foarte bine), cetatea era închisă pentru reparații așa că n-am mai urcat (pe vremuri am urcat pe jos, acum e cremalieră), am dat doar o tură scurtă prin centru, deși, bineînțeles, ar fi meritat să stau ceva mai mult

am remarcat că, deși orașul nu este foarte mare, are în centru un pasaj rutier cu parcare subterană, adică strada trece pe sub piața pietonală de mai sus, unde au loc, probabil, diferite evenimente; eu am nimerit când era pustie

mi-a plăcut că gospodarii români de pe vremuri preluaseră obiceiul sașilor de a-și înscrie deasupra porții numele și anul construcției (în dreapta se vede "Dumitru 1904 Savu")

biserica ortodoxă Sf. Nicolae Veche, din păcate tot închisă (ora era cam nepotrivită), dar cu urme de frescă și la exterior.

PREJMER

Bisericile-cetăți din Prejmer și Hărman, pe lângă că sunt foarte frumoase și reprezentative mai au o calitate esențială pentru mine: sunt ușor accesibile cu transportul public (acum și cu autobuze urbane din Brașov) nu-mi mai amintesc cum arăta cetatea Prejmer în anii 70 sau 80 dar cu siguranță acum arată mult mai bine!

biserica a fost ridicată în sec. XIII și mărită mai târziu, zidurile cetății sunt din sec. XV iar tripticul din 1440 - 1450 este considerat cel mai vechi din Transilvania

schimbări au intervenit și în ultima vreme: biletele nu se mai cumpără de la casierie ci de la un automat cu POS, iar administrația se mândrește că Prejmer este singurul obiectiv din România notat cu trei stele în ghidul Michelin! așa zic ei, nu am verificat, dar oricum le merită

acum se urcă și în "drumul de strajă" dintre ziduri, ceea ce pe vremuri nu cred că era posibil

HĂRMAN

Biserica datează tot din sec. XIII iar cetatea din sec. XV dar acum a rămas puțin în urmă: biletele se vând tradițional, la casierie, de către o doamnă foarte amabilă iar la restaurare încă se mai lucrează

în biserică au supraviețuit fragmente de frescă, se pare că într-un turn sunt mai multe dar nu-mi amintesc să le fi văzut, poate se lucra acolo

am urcat și aici în "celule" amenajate ca muzeu și în drumul de strajă era foarte plăcut, fără mulțime

SIGHIȘOARA

Spre deosebire de celelalte escale, la Sighișoara am mai fost chiar acum doi ani dar atunci, din cauza întârzierii unui tren, am petrecut foarte puțin timp în oraș și am rămas cu o mare frustrare pe care acum am mai redus-o: am venit/plecat cu microbuze și am stat aproape 24 de ore, desigur și așa mai puțin decât ar fi trebuit...

imaginile "iconice", nu se putea să nu le pozez și acum...

am urcat imediat la Biserica din Deal, unde data trecută nu putusem să intru ca să nu pierd trenul!

altare vechi aduse din biserici sătești care, din păcate, au rămas fără credincioși

înapoi în orașul de jos, unde aveam și hotelul, piața Hermann Oberth, cu bustul savantului privind cam gânditor și două intrări de prăvălii, frumos lucrate dar din păcate și ele părăsite

Turnul Croitorilor văzut de foarte aproape și de mai departe, pe sub zidul cetății

Turnul Cizmarilor și un sector de zid cu galerie care, din păcate, nu se poate vizita, este proprietate privată a bisericii (am filmat printre grății) pare și să nu fi fost de mult restaurat

o mulțime de pensiuni și mici hoteluri, bogat ornate ca să atragă clienții, cu succes din cât de pare

TÂRGU MUREȘ

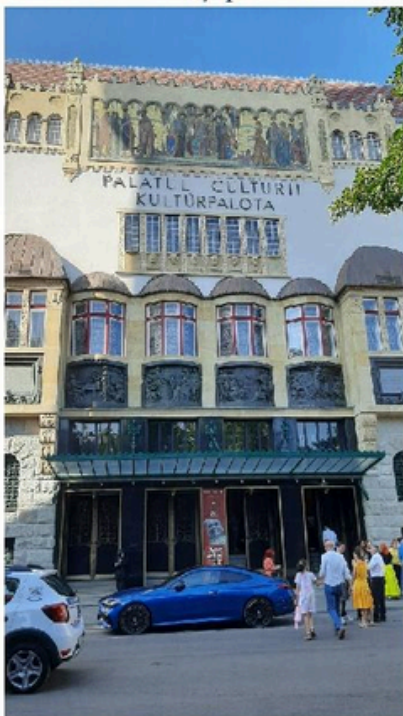
Acum a fost mai mult o escală ca să nu petrec o zi întreagă în tren (sau autobuz), dar este un oraș care merită oricând o vizită.

am stat "boierește", în hotelul din Piața Teatrului, care mi s-a părut că arăta destul de bine după peste 50 de ani, deși era cam pustie în week-end; e drept că era vară, oamenii or fi fost în vacanță, ca mine

Palatul Culturii și prefectura cu turn, din apropiere, rămân bijuteriile Sezession ale orașului

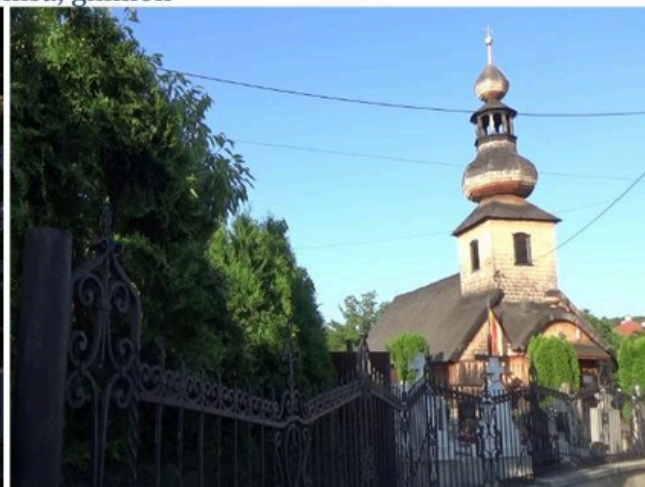
în palat era o expoziție temporară chinezească (nu am văzut-o) ceea ce explică prezența "soldatului de teracotă" de lângă intrare - desigur era o replică mărită, nu din teracotă, probabil vreun plastic ceva

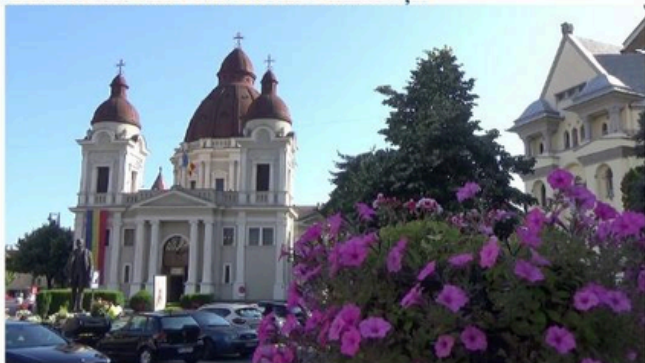
Cetatea, din câte îmi amintesc, pe vremuri nici nu se vizita, acum a fost renovată, amenajată, era plină de lume chiar dacă în poze nu se vede asta

alte imagini din Cetate, biserica din păcate era închisă, ghinion

o fereastră Sezession prin frunziș, imagine care mi-a plăcut atunci chiar dacă n-am reușit să o reproduc în poză, și biserica de lemn din cimitirul ortodox (1794), n-am putut intra pentru că era târziu dar am ținut să ajung acolo pentru că mi-o aminteam din călătoriile tinereții

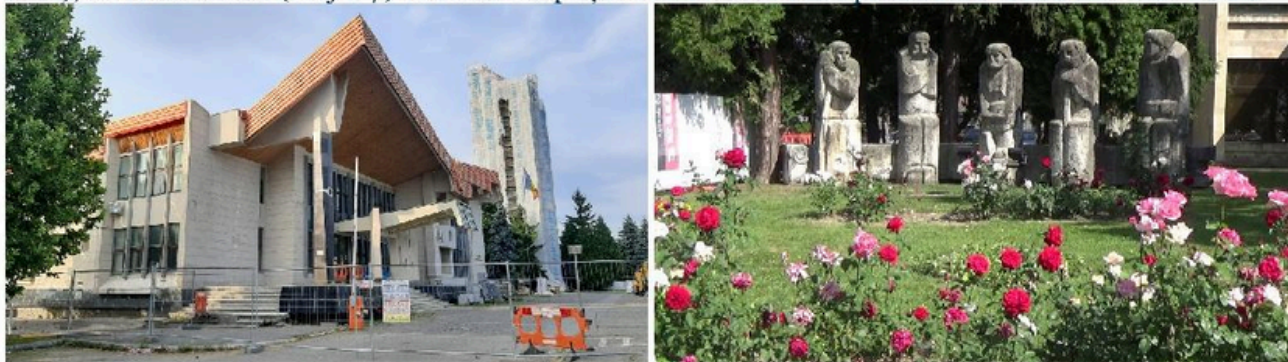
două imagini din Piața Trandafirilor, se pare că vin destui turiști și aici; în dreapta catedrala "mică" ortodoxă (1936, fostă greco-catolică) despre care se spune că "reproduce la scară mică planul catedralei Sf. Petru din Roma" (! eu nu mi-aș fi dat seama)

BAIA MARE

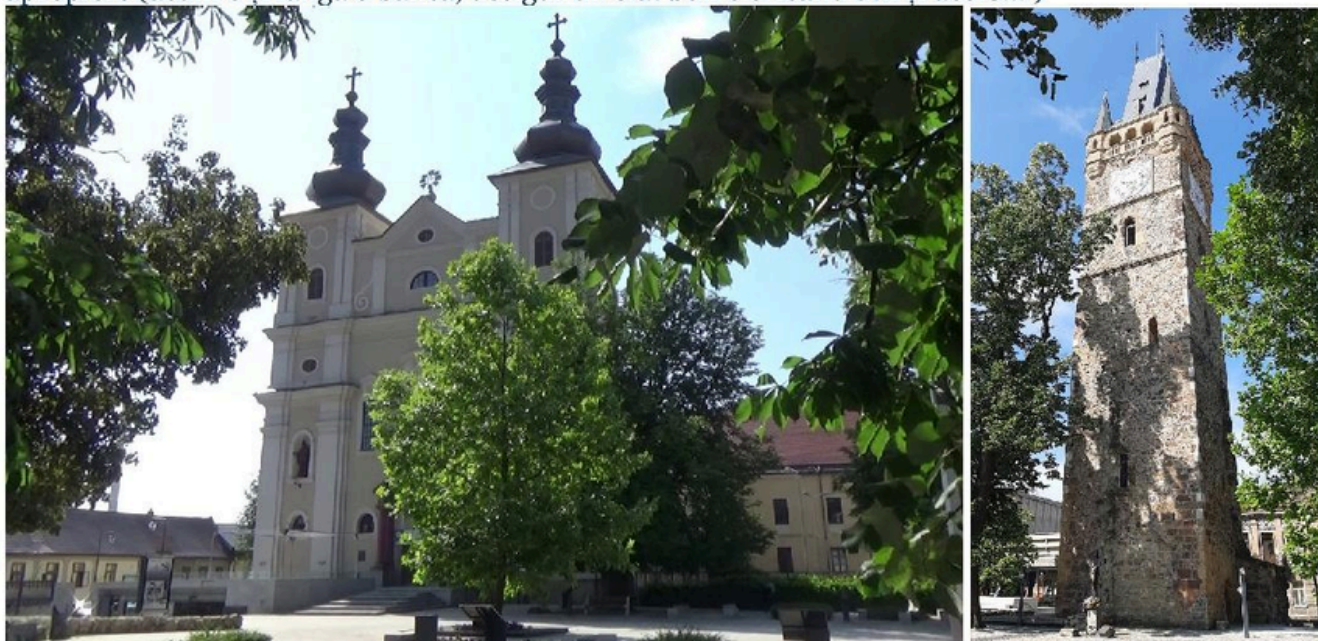
Orașul ar trebui să fie un centru turistic, aproape ca la Brașov, datorită bisericilor de lemn etc. din vecinătate, dar n-am observat așa ceva (nici eu n-am putut vedea, acum, vreuna din acele biserici, cu transportul public sunt aproape inaccesibile)

și aici m-am cazat într-un hotel "comunist", Mara (mai stătusem aici prin anii 80, se ține destul de bine), de la fereastră (etajul 7) vedeam cel puțin două biserici noi pe care nu vreau să le comentez

o mică dezamăgire, "palatul administrativ" din 1970, clădire celebră când eram eu student (poate și acum), era în restaurare, turnul învelit; m-am consolată cu "Sfatul Bătrânilor" al lui Vida Geza, din apropiere (acum e și lângă o bancă, desigur un sfat bun e oricând util și acolo...)

Piața Cetății, cu o biserică barocă de la 1718 și Turnul Sf. Ștefan (sec. XIV, nu l-am prins deschis dar poate a fost mai bine, că nu știu dacă aş fi rezistat să urc până sus...), amenajată impecabil dar aproape cu desăvârșire pustie atât seara cât și dimineața, când am ajuns acolo

în Piața Libertății, un monument instalat acum câțiva ani, al întemeietorilor școlii de pictură din Baia Mare (au și un muzeu dar era mai departe și nu am ajuns); "palatul Minerul" din fundal este în litigiu dar ceva activități păreau să aibă loc acolo, însă nu am cercetat (hotel nu este)

tot în piața Libertății, o fântână numită Rivulus Dominarum (n-am prins-o prea bine) și ceva mai încolo o statuie feminină a cărei semnificație nu am descoperit-o

Bastionul Măcelarilor (sec. XVI) amenajat ca "grădină a diversității", pe aici chiar nu cred că am trecut, pe vremuri și cu asta am încheiat și vizita în Baia Mare, prea scurtă, la fel ca toate...

Bastionul Măcelarilor, renovat și amenajat ca "grădină a diversității", nu cred că știam de el pe vremuri, când am mai trecut prin oraș

încă două imagini pitorești cu care am încheiat vizita la Baia Mare, prea scurtă, ca peste tot...

SIGHET

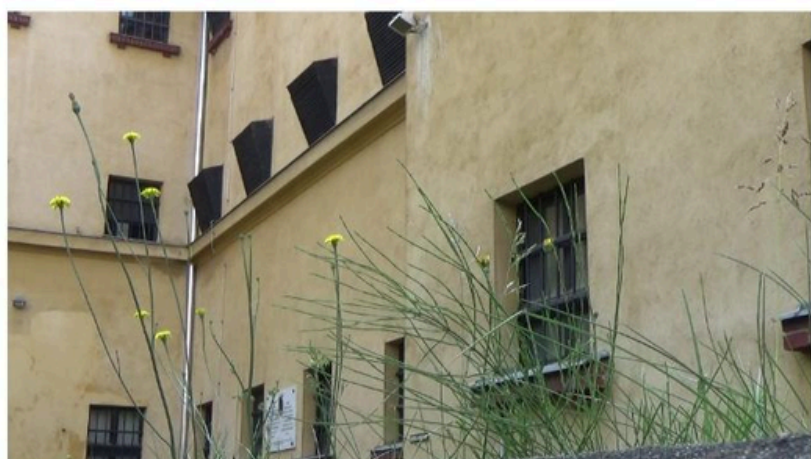
Ținta călătoriei mele prin Transilvania era Memorialul Victimelor Comunismului și Rezistenței, de la Sighetu Marmăției, pe care doream să-l vizitez încă de la înființare, cu mulți ani în urmă. Mai fusesem cândva prin oraș (când Memorialul nu exista) dar microbuzul m-a lăsat într-un loc cu totul necunoscut așa că până să ajung la țintă, am trecut pe lângă o biserică mică dar cu multe flori și pe la simpaticul "loc unde se agață harta în cui", eu i-am zis Monumentul Cuiului

Memorialul este chiar în centrul orașului, fosta închisoare, pe care bineînțeles o cam ocolisem la vizitele precedente, din anii 70 - 80 am rămas mult timp acolo dar am filmat, pozat, puțin

Cortegeul Sacrificațiilor, în curtea interioară, de Aurel Vlad, sculpturile din interior (sus) se pare că sunt tot ale lui (nu am notat)

în dreapta, Spațiul de Reculegere și Rugăciune, am căutat expunerea cea mai potrivită

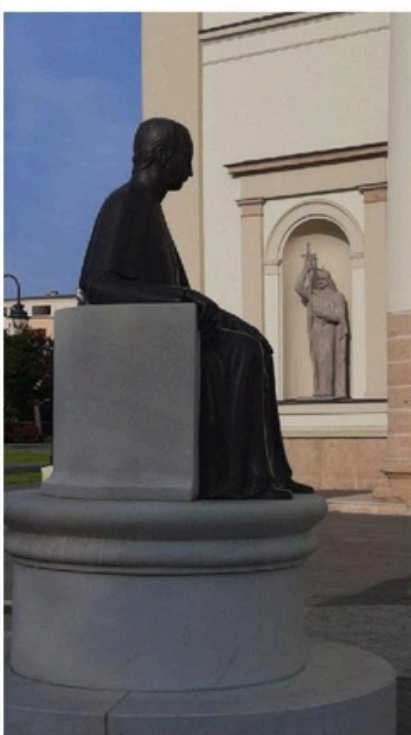
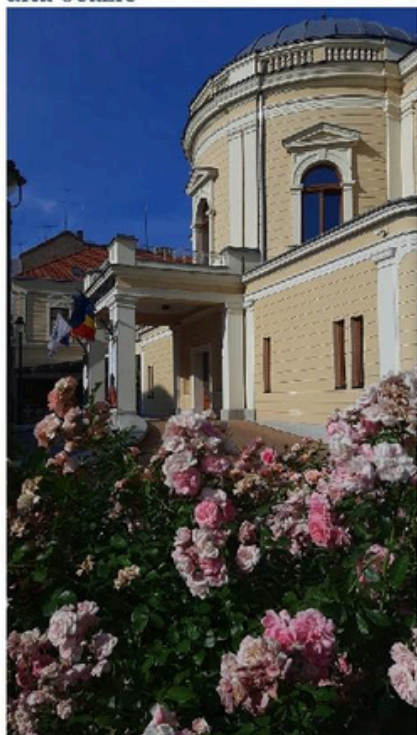
după vizită am făcut o plimbare până la hotelul Grădina Morii, pe care mi-l aminteam vag de la vizitele anterioare (cred că se numea "Marmația"); între timp, bineînțeles, a fost renovat, extins și sunt mai multe mașini; în trecere am văzut și Memorialul Holocaustului, care a făcut foarte multe victime aici

iar în drum spre gară am întâlnit mai multe clădiri restaurate frumos din fonduri europene sau locale (cea mai importantă, Palatul Cultural Astra, în stânga, n-am avut timp să intru) dar în vecinătate era și o ruină, o casă incendiată și lăsată așa (crescuse vegetația) probabil spre luare-aminte!?

SATU MARE

Mi-am încheiat mica excursie la Satu Mare, oraș liniștit, mai puțin "turistic", dar unde m-am simțit bine de fiecare dată când am ajuns, pe vremuri, așa că am zis să-l mai văd, că probabil nu voi avea altă ocazie

Teatrul de Nord, statuia unui episcop în fața catedralei catolice (prea mare ca să o pozez ca lumea) și monumentul Limbii Române, cam tristă pare, deși n-ar avea motiv

sediul administrativ în formă de turn, altă clădire "iconică" din îndepărtata mea tinerețe; spre deosebire de Baia Mare, aici nu erau lucrări, doar i-au crescut niște antene GSM, bineînțeles

același sediu văzut de pe strada numită Ștefan cel Mare, pe care mi-o aminteam ca "strada pavată cu cărămizi galbene" (era mai animată pe vremuri) și, pe acea stradă, o clădire Sezession care, ca și altele, ar merita mai multă grijă

UAR SIBIU

CENTRUL DE CULTURĂ ARHITECTURALĂ

ECHIPA DE REDACȚIE

Mircea ȚIBULEAC - redactor șef
Ana DONȚU - redactor&tehnoredactor
Dorin BOILĂ - redactor
Claudia ȘTEFĂNESCU - corector

CORESPONDENȚI

- Răzvan HATEA
- Raluca HAGIU
- Lucian MIHĂESCU

COLABORATORI

- Mariana COJOCARU
- Ileana TUREANU
- Lorin NICULAE
- Alexandru ANTONESCU

CONTACTE

Adresă:
Piața Mică nr. 24, Sibiu
Telefon:
0371.399.192
Email:
filiala@uarsibiu.ro
Website:
www.uarsibiu.ro